

Več prizadevanja za boljše rezultate

V času, ko so nam znani rezultati devetmesečnega poslovanja, so vse naše aktivnosti usmerjene v delo in obveznosti, ki jih moramo še izpolniti v ostalih mesecih do konca leta. Kar neverjetno se že zdi, kako se iz leta v leto ponavlja ista situacija, da v zadnjih nekaj mesecih uspemo narediti veliko več kot v začetku leta. V tem smislu nam tudi tokratni devetmesečni rezultati služijo bolj kot osnova za oceno, kaj vse je potrebno v zadnjem četrtletju še narediti, da bo zaključek poslovnega leta zadovoljiv.

Bilanci rezultati devetmesečja 1985 v DO so naslednji:

- Celotni prihodek je dosežen v višini 14,1 milij. din, kar je 81% letnega plana oz. 54% več kot v istem obdobju lani.

- V njem je realizacije na domačem trgu za 6,9 milij. din, kar je 64% več kot lani,

- konvertibilnega izvoza za 0,9 milij. din oz. za 47% več kot lani,

- klirinškega izvoza za 3,2 milij. din oz. 33% več kot lani,

- interne realizacije za 2,3 milij. din oz. za 73% več kot lani,

- pozitivnih obresti za 0,3 milij. din oz. za 52% več kot lani in

- ostalih prihodkov za 0,5 milij. din oz. za 19% več kot lani.

- Porabljena sredstva v višini 10,0 milij. din dosega 93% letnega plana in so za 104% višja od lanskega leta. Pri tem je potrebno opozoriti na sistemsko spremembo, po kateri od

1. 1. 1985 med porabljena sredstva štejejo tudi nekateri poslovni stroški, ki so se pred tem pokrivali iz dohodka, zato direktna primerjava s podatki iz preteklih let ni realna.

To so predvsem:

- materialni stroški pri svobodni menjavi dela za delovne skupnosti, ki znašajo 106,9 tisoč din,

- obresti za kredite in obratna sredstva, katerih višina znaša 1.175,5 tisoč din in

- stroški za bančne storitve, ki jih je za 58,9 tisoč din.

Skupno je tega za 1.341,3 tisoč din, kar bi za primerjavo z lanskoletnimi podatki morali zmanjšati porabljena sredstva in povečati obveznosti iz dohodka.

Poleg tega je med porabljenimi sredstvi letos tudi za 33,4 tisoč din stroškov za topli obrok t.im. neproizvodnih tozgov in delovnih skupnosti, ki so se v preteklosti krili iz sklada skupne porabe.

Če upoštevamo gornje in od letošnje višine porabljenih sredstev odštejemo znesek 1.374,7 tisoč din, dobimo realno primerjavo rasti porabljenih sredstev. Indeks rasti znaša 177%, kar je glede na indeks rasti celotnega prihodka nekoliko bolj sprejemljivo.

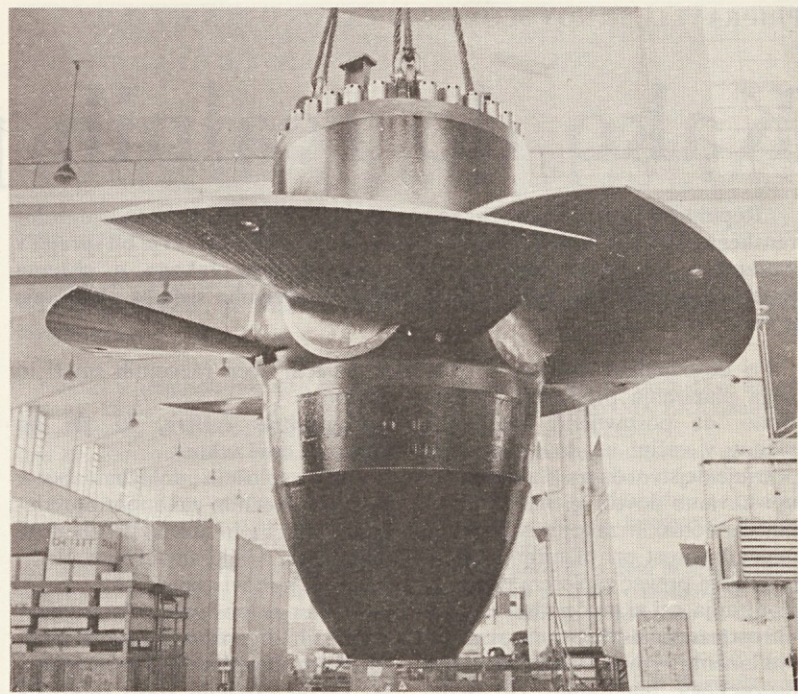
- Dohodek je dosežen v višini 4,0 milij. din, kar je 62% letnega plana, oz. je za 5% nižji kot v istem obdobju lani. Pri tem je spet treba upoštevati v 2. točki našete sistemske spremembe, da bi bila primerjava z lanskoletnim podatkom realna, kar pomeni, da za to primerjavo računsko povečamo dohodek na 5,4 milij. din in iz tega sledi 127 odstotni indeks rasti dohodka. Seveda pa tudi tako ugotovljena višina dohodka ni zadovoljiva in kaže na prenizko realizacijo ob previsokih stroških.

- Obveznosti iz dohodka znašajo 1,3 milij. din, kar je 55% letnega plana in za 14% manj kot v istem obdobju lani. Tudi pri tem podatku je za primerljivost potrebno upoštevati spremembe, ki so našete v 2. točki, nakar dobimo indeks rasti 173%. Enake popravke bi morali izvršiti tudi za primerjavo s planskimi podatki, saj omenjena sistemska sprememba ni upoštevana v planu za leto 1985.

- Čisti dohodek je 2,8 milij. din, kar je 66% letnega plana oz. za 1% manj kot leto poprej. V tem primeru vzrok, da je indeks rasti pod 100, žal ni v sistemski spremembi, pač pa v prenizki realizaciji in previsokih stroških.

- Realizirani OD znašajo 2,1 milij. din, kar je 80% letnega plana oz. za 67% več kot lani. V istem obdobju pa smo izplačali OD neto za 2,0 milij. din, kar je za 91% več kot lani in smo s tem dosegli povprečni mesečni neto OD na zaposlenega 50.543,38 din.

- Sklad skupne porabe — stanovanjski in splošni del, rezervni sklad

Kaplanov gonilnik, ki smo ga prve dni novembra odpremili v HE Mavčiče (Foto: B. Francelj)

Vsem sodelavcem iskrene čestitke ob dnevu republike

40-LETNICA RAZGLASITVE NOVE JUGOSLAVIJE

29. novembra 1945, ob drugi obletnici drugega zasedanja Avnoja je ustavodajna skupščina sprejela deklaracijo o razglasitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije, s čemer je bila v imenu vseh narodov Jugoslavije tudi formalno ukinjena monarhija ter uveljavljene želje in zahteve naših narodov, ki so se pojavile že pred tem, svojo dokončno obliko in vsebino pa dobile med narodnoosvobodilnim bojem.

t. š.

in poslovni sklad za obvezna posojila smo formirali v višini, kot je to predvideno s planom, oz. kot to zahteva obračun.

- Za poslovni sklad za razširitev materialne osnove dela je žal od ustvarjenega rezultata ostalo le 67,8 tisoč din, kar je le 9% letnega plana, oz. le 6% v primerjavi z letom poprej.

- Omembe vreden je tudi podatek o vrednosti zalog nedovršene proizvodnje. Ta namreč znaša po stanju konec septembra letos že 10,1 milij. din, kar je glede na stanje leto pred tem, ko je znašala 4,1 milij. din, za 146% več.

Osnovne značilnosti, ki jih povzamemo po pregledu devetmesečnih rezultatov, so nedvomno prenizka realizacija, previsoki stroški in velika vlaganja. Prav gotovo je inflacija v veliki meri pripomogla k tem ne-normalnim gibanjem. Res je tudi, da

v letošnjem letu in bo še tudi v naslednjem letu velik del naše proizvodnje predstavljala Haditha, za katero se devizna plačila in dinarsko financiranje ne odvija pravočasno in v zadostni meri, toda ravno to dejstvo bi moralo biti dodaten impulz za intenzivnejše delo pri naročilih, kjer financiranje ni problematično. Financiranje tako visokega vložka, ob katerem se v nedokončani proizvodnji združuje že preko 10 milijard, in ob tako dragih kreditih nujno povzroča likvidnostne motnje in požira lastno akumulacijo, katere znatnejši obseg bi potrebovali za tekoče poslovanje in za naše razvojne programe.

Analiza možnosti realizacije v zadnjem četrtletju, ki je bila podana ob obravnavi gornjih podatkov na strokovnih in samoupravnih organih, zagotavlja ob zares intenzivnem delu uspešen zaključek poslovnega leta in soliden start v leto 1986.

T. Žižić

Zrno do zrna

Menda se o nobenem bolniku toliko ne govori kot o našem dinarju, ki je iz dneva v dan šibkejši in mu čedalje bolj pohaja sapa, da že kar grdo zaostaja za čvrstimi tekmeči enega ali drugega plačilnega področja. Pri vsem tarnanju nad njegovo žalostno usodo pozabljam, da je do neke mere njegovo okrevanje odvisno tudi od ustreznega ravnanja nas samih. Ena od učinkovitih zdravstvenih metod je gotovo varčevanje. Svetovni dan varčevanja naj bi nas še posebej spodbudil k temu, da bi ne samo v svoje delo, ampak v celotno miselnost vcepili duha varčevanja.

Resnično se nam v tej luči odpirajo neverjetne možnosti in kažejo izvirni bogatiji rezerv. Čas je denar, pravi pregovor — koliko ga dan za dnevno potrošimo za neplodna razpravljanja, besedičenja, polovične rešitve — obilica izgovornjenih in pisanih besed, ki v prazno delo vključuje samo že nove kadre...

Odpadki... Uvažamo vse vrste odpadkov, čeprav doma ne vemo, kam z njimi. Kako »olepševalno« uinkujejo številni kupi odluzene kovine, papirja, tekstila, steklenine in druge šare, brezvestno odvrgnenih na samotnejši krajih, medtem ko jih industrija pogreša. Varčevanje ne zajema le ozkega področja materialnih dobrin, ampak precej širši krog, v katerega spada tudi skrb za zdravo vodo, čist zrak, naravne lepote.

Zanimivo je, da zna marsikdo biti neverjetno varčen v krogu domačega okolja, medtem ko mu ta hvalevredna lastnost povsem odpove na družbenem področju, čeprav bi prav tu lahko še mnogo občutneje prispevali k boljšim rezultatom.

Pri tem je osnovna odgovornost vsakega udeleženca v združenem delu pravzaprav enaka, medtem ko se višina škode ali vrednosti zavržene koristi zaradi pomanjkanja varčevalnega duha občutno spreminja s položajem. Ob razmišljanju o oblikah varčevanja ne moremo mimo določenih pojavov, o katerih smo morda pomanjkljivo obveščeni, pa so nam zato težje razumljivi. Gre za vprašanja naših investicijskih vlaganj v energetiko. Vemo, da še niso izčrpani naši vodni potenciali, vemo in občutimo, da so zaloge premoga omejene, poznamo ceno in ekološko problematiko jedrskih elektrarn... In vendar je bila svoj čas zaradi pomanjkanja sredstev zaustavljena gradnja obeh slovenskih hidroelektrarn Mavčiče in Solkan, medtem ko se vztrajno vsiljuje gradnja jedrske elektrarne.

Ko poslušamo poročila o nepokritih izgubah elektrogospodarstva, nam zato v luči varčevanja pri novih naložbah nekaj ne gre v račun: lastna cena za kilovatsko uro na pragu HE, izračunana z vsemi podražitvami do tega četrtletja, znaša 1,23 din, iz TE je dobimo po ceni približno 18 din, JE pa po 30 din.

Pri odločitvah o gornjih vlaganjih ne moremo sodelovati, kot nismo mogli pri nekaterih drugih (Obrovac, DINA, FENI itd.) — lahko pa z uvrstitvijo duha varčevanja med svoje osnovne delovne navade sicer v malem, pa vendar pripomoremo k bolj gospodarskem obnašanju in s tem tudi boljšemu izkoriščanju materialnih dobrin.

Nekje v Avstraliji so zaradi nizke cene zaklali in zakopali 2.500 ovac. Pri nas se tega ni bati! Ali pa smo nedolžni vsaj pri odločitvah, za katere smo odgovorni sami?

ETO

Le za uvoženo opremo

Jugobanka — Združena banka iz Beograda je z Mednarodno finančno korporacijo iz Washingtona ob koncu septembra podpisala pogodbo o kreditu v višini 87,7 milijona nemških mark. Kredit je odobren za deset let in je v glavnem namenjen za modernizacijo in opremo naših delovnih organizacij.

Pri določevanju delovnih organizacij, ki so dobile del tega mednarodnega kredita, je bil najvažnejšega pomena dosedanj izvoz, še bolj pa to, da bodo po uporabi deviznih sredstev za razširitev proizvodnje in modernizacijo opreme znatno povečale proizvodnjo ter predvsem izvoz na konvertibilno tržišče.

V Jugoslaviji je bilo izbranih 15 delovnih organizacij, ki bodo s tem kreditom realizirale svoje projekte. Med temi je 11 delovnih organizacij iz Slovenije, ena izmed slednjih je Litostroj.

Iz celotnega kredita je bil naši delovni organizaciji dodeljen devizni kredit v vrednosti 2.304.700.000

dinarjev, kar predstavlja 35 odstotkov vseh predvidenih potrebnih sredstev za uresničitev največje litostrojske investicije — proizvodnje energetske opreme. Z uresnitvijo te, že dolga leta potrebne in načrtovane investicije, bo Litostroj z modernejšo opremo ter večjimi dimenzijskimi kapacitetami ustrezno usposobljen za razširitev svojega programa ter večjo konkurenčnost na trgu.

Odobreni, dalj časa pričakovani in nujno potrebni devizni kredit pa je namenjen izključno nabavi in montaži uvožene opreme. Izmed te lahko kot najdražjo izdvojimo karuzel stružnico ter vrtnalo-rezkalni stroj,

za katera bo skupno potrebna skoraj polovica kredita. Med ostalo uvoženo opremo pa spadajo: poslovni računalnik, CAD — CAM + CAD + računalnik za vrednotenje meritev, oprema za mikrofilm, oprema za raziskave in razvoj, laboratorijska oprema, uvijalni stroj, CNC rezkalnik pločevine, krivilni stroj, CNC stroji EMCO, merilna oprema, orodje ter ostalo. Poleg te opreme je predviden uvoz še nekatere opreme, ki pa je odvisen predvsem od racionalne uporabe odobrenega kredita Mednarodne finančne korporacije.

Iz navedenega je razvidno, kako potreben je bil ta mednarodni kredit. Dodelitev kredita Mednarodne finančne korporacije pa pomeni tudi potrditev utemeljenosti naše investicije, saj so strokovnjaki Mednarodne finančne korporacije sodelovali pri izboru delovnih organizacij, katerim so namenjena kreditna sredstva ter podrobno in vsestransko proučile utemeljenost in ekonomsko smiselnost posameznih investicij.

t. š.

PRIPRAVLJA SE NOV SLOVENSKI ZAKON O PLANIRANJU

Kako do realnih planov?

Republiški komite za družbeno planiranje je na podlagi novega jugoslovanskega zakona o temeljih sistema družbenega planiranja, ki je bil sprejet v septembru letošnjega leta, pripravil teze novega zakona o sistemu družbenega planiranja v SRS. Razlogov za spremembo sistema planiranja je več.

Pri dosedanjem sistemu družbenega planiranja predvsem spoznavamo, da postavljenih družbenih planov v večini ne dosegamo, kar potrjuje dejstvo, da pri planiranju ne upoštevamo dovolj lastnih in skupnih ekonomskih zakonitosti. Druga neučinkovitost pri planiranju pa so predvsem preveč zapleteni postopki planiranja, saj ni moč vedno zagotoviti ustreznega usklajevanja planskih dokumentov med vsemi subjekti družbenega planiranja. Do sedaj tudi nismo pri nastajanju družbenih planov dovolj upoštevali razvojnih funkcij planiranja, v določenih fazah planiranja pa smo premalo upoštevali zaostrena in strokovna spoznanja možnosti razvoja naše družbe v danih ekonomskih pogojih domačega in tujega trga.

Teze nove zakonske ureditve sistema družbenega planiranja v SRS temeljijo predvsem na naslednjih načelih:

- družbeno planiranje naj zagotavlja gospodarsko in drugo družbeno kontrolo delavcev nad celoto družbene reprodukcije;
- nosilci družbenega planiranja so delavci, delovni ljudje in občani, ki sprejemajo plane svojih organizacij in skupnosti samostojno;
- nenehno povečevanje dohodka je eden temeljnih motivov gospodarjenja in materialne osnove družbenega razvoja;
- samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje je temeljni način usklajevanja skupnih razvojnih interesov;
- organi družbenopolitičnih skupnosti imajo pravico, dolžnost in odgovornost, da v okviru svojih pristojnosti usmerjajo družbeni razvoj v okviru sprejetih planskih odločitev;
- planiranje razvoja subjektov planiranja izhaja iz znanstvenih in strokovnih spoznanj, delovanja ekonomskih zakonitosti in na tem

temelječih ocen razvojnih smeri in možnosti.

Poglavitne rešitve, ki jih bo vseboval novi zakon:

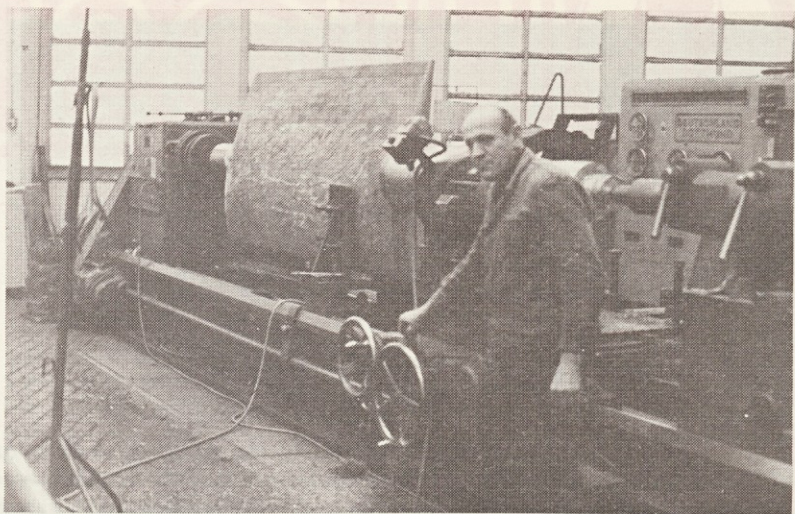
- V splošnih določbah bo v skladu z zveznim zakonom opredeljena funkcija in značaj družbenega planiranja, nosilci in subjekti planiranja ter njihovi planski akti.
- Ker je postopek planiranja v temeljnih organizacijah in skupnostih podrobno uredil zvezni zakon, bo zakon razčlenil zlasti postopek planiranja v samoupravnih interesnih skupnostih, pri čemer bo kot temelj njihovega plana opredelil samoupravni sporazum o temeljih plana.
- Organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti, ki opravljajo zadeve ali dejavnosti posebnega družbenega pomena, bodo morale obvezno uskladiti svoje plane s plani družbenopolitičnih skupnosti.
- Obvezni planski akt v krajevnih skupnostih bo plan krajevne skupnosti.
- Delovne skupnosti bodo plane sprejemale **le izjemoma**, če bo tako odločila skupščina družbenopolitične skupnosti ali organ upravljanja organizacije oziroma skupnosti, za katero delovna skupnost opravlja dela skupnega pomena.
- Obveznost dolgoročnega planiranja bodo imele poleg družbenopolitičnih skupnosti tudi sestavljene organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti za območje republike, ki opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena. To obveznost pa bo lahko razširila skupščina družbenopolitične skupnosti tudi na določene druge samoupravne organizacije in skupnosti.
- Dogovori o temeljih plana občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti so predvideni kot

fakultativni planski akt, dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije pa je predviden kot obvezen za SR Slovenijo.

— Družbeno planiranje mora izhajati **iz znanstvenih in strokovnih spoznanj**, ki jih morajo omogočiti ustrezne strokovne službe.

Zakon ne bo prevzemal določb zveznega zakona, razen če to zahteva nujna potreba, da bi bil republiški zakon sistemsko zaokrožena celota. Zakon tudi ne predvideva več »stranske planske zakonodaje«, saj naj bi bil celoten sistem družbenega planiranja urejali zvezni zakon, predlagani zakon in zakon o urejanju prostora ter na njihovi podlagi izdani izvršilni predpisi.

Za izvedbo predlaganega zakona ne bodo potrebna dodatna finančna sredstva in tudi ne druge dodatne materialne obveznosti. Prav tako izvajanje zakona ne bo zahtevalo povečanja administrativnih del in nalog, zahtevalo pa bo izdajo **izvršil-**

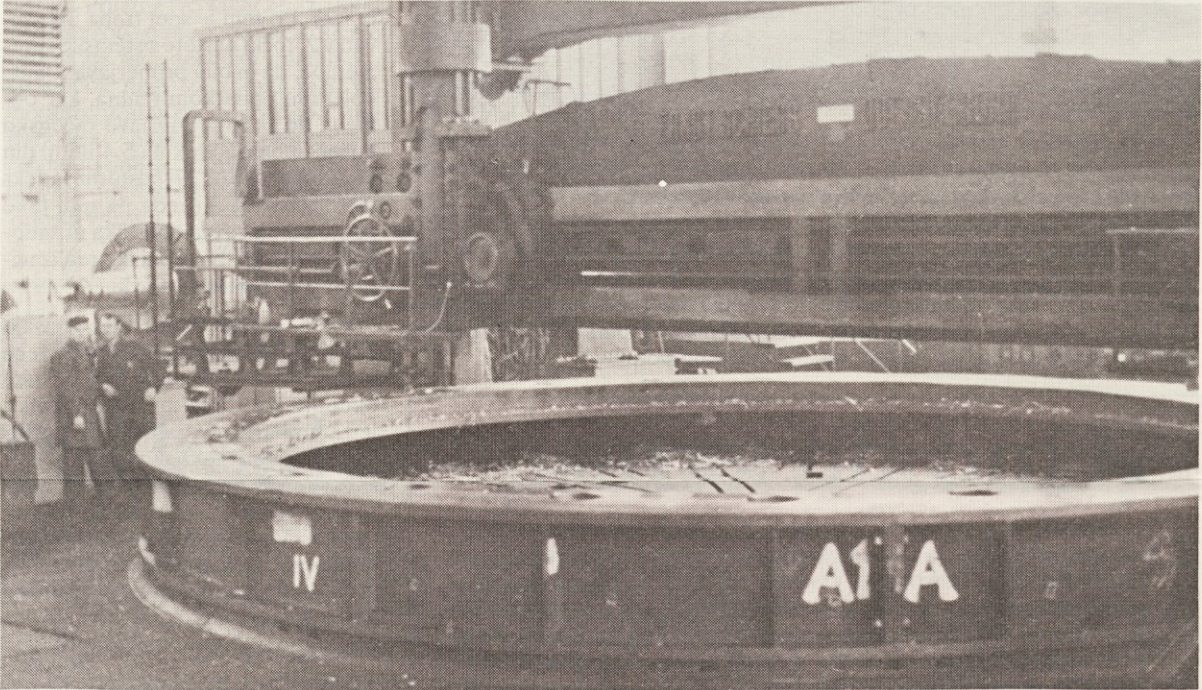

Vodilna lopata za HE Haditha. Struženje ležajnih tečajev na končno mero s stružnim aparatom. Na vsaki lopati so štirje tolerančni tečaji; izdelanih je bilo že preko 90 lopat. Pohvaliti moramo izredno prizadevnost strugarja, saj jih je vse izdelal sam s stoodstotno natančnostjo (Foto: E. L.)

nih predpisov, kakor tudi uskladitev samoupravnih splošnih aktov samoupravnih organizacij in skupnosti ter predpisov družbenopolitičnih skupnosti s tem zakonom.

O novih tezah republiškega zakona bodo razpravljali in odločali tudi naši delegati v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti. Prepričani smo,

K. G.

Spodnji vodilnikov obroč za HE Haditho (premer 9000 mm, težak 25 ton), že četrti za istega naročnika, je v fazi končnega struženja na pokončni stružnici.

V. Kreft

Sprehod skozi čas

Nadaljujemo pot po zapisnikih sej delavskega sveta in upravnega odbora podjetja iz let 1957 do 1958.

Delavski svet je 24. 1. 1957 soglasno odobril predlog komisije za razhodovanje in nabavo osnovnih sredstev, da se razhoduje 20 KV daljnovod RTP Črnuče —Litostroj ter odproda najugodnejšemu ponudniku.

Daljnovod je bil zgrajen 1948. leta in je služil za direktno napajanje našega podjetja.

Vodja računovodskega sektorja je povedal: »Ker se je v podjetju raznesla neosnovana govorica o enomilijardnem primanjkljaju moram povedati, da je to absurd, ker smo dosegli dobiček v višini 522 milijonov.«

Delavski svet — 17. 6. 1967 — »Delegata podjetja za kongres delavskih svetov v Beogradu sta zadolžena, da na kongresu diskutirata o vprašanju različnih koeficientov glede uvoza in izvoza industrijske opreme. Z ozirom na izid zadnjih dveh uredb naj nakažeta, kako je v sedanjih uredbi zapostavljena industrija v FLRJ.«

Delavski svet — 18. 6. 1957 — »Novoimenovani senat disciplinskega sodišča je prevzel svoje delo. Pred začetkom dela so člani sodišča položili predpisano prisego. Tovariš Florjančič je v imenu kluba mladih proizvajalcev omenil, da so bili člani kluba na predlog tega kluba kooptirani v posamezne komisije. Vendar doslej finančno-ekonomska in tarifna komisija teh mladincev še nista povabili na sejo«.

Delavski svet 25. 11. 1957 — »Pritožbi tovariša H. P. proti sodbi disciplin-

skega sodišča je delavski svet ugodil s tem, da mu je izrečeno kazen odpusta znižal na denarno kazen v višini odbitka 10% od osnovne plače za dobo treh mesecev.«

Komisija za prošnje in pritožbe predlaga, naj se v dnevnikih časopisih objavi oglas, da vlog, ki se nanašajo na odobritev denarnih sredstev, ne bo obravnavala niti nanje pismeno odgovarjala.

Komisija za napredek proizvodnje predlaga, da se razpiše natečaj z namenom zainteresirati ves kolektiv k sodelovanju, in to:

- za znižanje proizvodnih stroškov,
- za izboljšanje organizacije dela,
- za izboljšanje proizvodnih sredstev in postopkov,
- za osvajanje novih proizvodov.

Komisija predlaga za popularizacijo dela, da se po zvočniku objavljajo predlogi tistih članov kolektiva, ki so bili izvedeni in za katere smo sprejeli primerne denarne nagrade.

Denarni svet 24. 1. 1958 — V zvezi s pojasnili o določilih novih zakonov je delavski svet priporočil, da kolektiv preuči tudi dopolnilne uredbe k temu zakonu, tako da bo s predpisi v celoti seznanjen.

Z objavo zakona o delovnih razmerjih je nadurno delo načelno prepovedano, odnosno dovoljeno le v omejenem delokrogu. To dejstvo pa utegne onemogočiti reden potek naše proizvodnje oziroma pravočasno izpolnitev dobavnih rokov.

Delavski svet je upravi podjetja priporočil, da se o zadevi posvetuje pri občini, Svetu za delo in Svetu za gospodarstvo in o uspehu poroča delavskemu svetu.

V poslovnem poročilu za čas od 1. 1. do 31. 12. 1957, katerega je delavski svet vzel na znanje, je podčrtana ugotovitev, da je podjetje še vedno podvrženo močnemu vplivu nepravilno odmerjenih obratnih kreditov, ki ovirajo redno poslovanje podjetja.

Delavski svet je sklenil, da uprava podjetja naslovi na merodajna mesta odločno zahtevo za povoljno ureditev tega vprašanja.

Seje upravnega odbora, na kateri so bili prisotni še člani tovarniškega komiteja ZK, predsedniki obratnih svetov in šefi sektorjev, oddelkov in obratovodij je bila 26. 3. 1958 ob 16. uri popoldne v mali kinodvorani industrijske šole. Na njej so obravnavali pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ.

Analiza je med drugim ugotovila naslednje: »Večkrat se je dogajalo, da se je važnejši material za obravnavo na sejah upravnega odbora ali delavskega sveta dostavljal v zadnjem trenutku, s čemer je bila zaradi nepoznavanja vsebine onemogočena zdrava diskusija. Zato je večina teh materialov obravnavala zgolj zaradi formalnosti.

Ker poslovnik samoupravnih organov določa dostavo materiala tri dni pred napovedano sejo, je potrebno, da se upravní aparat brezpogojno pokorava poslovniku. Bili so tudi slučaj, da so se dajale gotove stvari samo v formalno potrditev.

Stališče komiteja: Če se v bodoče tak primer ponovi, nosi moralno in materialno odgovornost oni, ki je samovoljno izdal odobrenje ali privolitev.

Upravni odbor 10. 3. 1958 — V zvezi s predvolilnim zborovanjem, ki bo pred našo tovarno, je upravni odbor po daljši obravnavi sklenil, da se na dan zborova-

nja v tovarni preloži delovni čas, in sicer: delo dopoldanske izmene od 8. ure zjutraj do 16. ure popoldan, delo popoldanske izmene pa od 15. do 23. ure zvečer.

Delavci, ki delajo v popoldanski izmeni, žigosajo kartice ob odhodu in ob povratku na delo. Sindikalna podružnica naj po svoji liniji uredi vse potrebno, da se bodo člani kolektiva v čim večjem številu udeležili tega zborovanja.

Upravni odbor 30. 10. 1958 — Obveščanje kolektiva o stanju proizvodnje: »V sporazumu s tehničnim direktorjem in sekretarjem podjetja zbiramo sedaj razpoložljive podatke. Dogovorjeno je, da do konca meseca julija pripravimo pregled vseh sedanjih podatkov, iz njih bo mogoče razbrati odvisnost enih podatkov od drugih.«

Upravni odbor 7. 6. 1958 — Dodatno k izdajanju okrožnice uprave o delovni disciplini je upravni odbor sklenil, da se odhod tovarniških avtobusov v vse smeri preloži od 14.20 na 14.25 ter se s tem omogoči članom kolektiva umivanje po končanem delu. Transportni obrat naj o spremembi voznega reda obvesti kolektiv in posreduje, da se bodo šoferji točno držali dogovorjenega odhoda.

18. redne seje upravnega odbora dne 17. 9. 1958 so se udeležili člani uprave podjetja, zastopniki političnih in družbenih organizacij podjetja ter zastopniki državnih in družbenih organov in sicer: Vida Tomšič, podpredsednica SZDL, inženir Viktor Kotnik, sekretar sveta za industrijo LRS, Vladislav Dolinšek, generalni direktor Narodne banke, inženir Ivo Klemenčič, podpredsednik OLO Ljubljana, Olga Grošelj, direktorica podružnice Narodne banke. Iz zapisnika te seje povzemamo samo razpravo Vide Tomšič:

»Z ozirom na to, da je odmerjeni čas potekel, bom primorana sejo zapustiti. Prosim za dostavo zapisnika, ker je

današnja razprava neverjetno interesantna. Sicer nisem gospodarski strokovnjak, je pa moj vtis tak, da je ravno toliko kot zunanjih ovir za boljši napredek Litostroja tudi notranjih, ki so v vaših rokah. Ob zaključku seje bi bilo dobro točno izdvojiti tiste stvari, katere bo tovariš Kotnik prenesel na Izvršni svet LRS, ki jih bo reševal v okviru splošnih možnosti, in pa one zadeve, katere mora urediti tovarna sama.

Glede vprašanja fluktuacije delovne sile sem prepričana, da je stanovanje eno izmed velikih vprašanj delavca, vendar imam vtis, da se delavci radi vozijo v tovarno tudi po deset kilometrov daleč, če so prepričani, da je v njej en polet, ena perspektiva in zagon ter hočejo v taki tovarni tudi ostati; če pa takega vzdušja ne čutijo, seveda ob prvi priliki zapustijo podjetje. Zdi se mi, da je splošno vzdušje, torej ta lokalpatriotska zavest delavstva le premajhna, ker ravno stvari, ki jih je iznesel predsednik delavskega sveta, so osnovni razlogi zato. Pritisk zaradi gradnje stanovanj ne sme prenehati, vendar se ta problem pojavlja povsod. Želela bi videti analizo, ali je delavec po odhodu iz Litostroja res dobil stanovanje od novega delodajalca ali ne. Verjetno ga ni dobil, dobil pa je zadoščenje s svojim delom. Marsikdo ostane pri vas samo pod pogojem, če dobi stanovanje, dela pa rad drugje tudi brez stanovanja. Strinjam se s tem, da moramo Litostroju omogočiti gradnjo stanovanj, vendar se to ne more zgoditi čez noč. V tovarni je treba urediti notranje odnose, o katerih je govoril predsednik delavskega sveta in ti so po mojem mnenju tisti, ki pri pomanjkanju stanovanj ljudi odvezujejo od podjetja. Na seji je navzoč tudi direktor Narodne banke, ki bo pojasnil vprašanje obratnih sredstev, in ki bo upam, zadevo tudi rešil. Za mene je prepričljivo, da taka tovarna ne more obratovati brez osnovnih sredstev,« je zaključila Vida Tomšič.

Ta seja upravnega odbora je trajala od 9. ure do 15.30, zapisnik pa ima 48 stani-

Optimistično v leto 1986

Večmesečne priprave planskih aktov za naslednje leto so v zaključni fazi. Predlogi planov so potrjeni na delavskih svetih TOZD/DS ter zborih delavcev, istočasno s sprejetjem tričetrletnih periodičnih obračunov za leto 1985.

Že ob obravnavi polletne bilance so bili znani glavni elementi plana, ki so jih prikazovale planske zasnove TOZD/DS ter poslovni odbori blagovnih skupin. Že prvo usklajevanje podatkov o prihodkih in stroških procesa poslovanja TOZD/DS je pokazalo, da so dohodkovni odnosi usklajeni in da je tudi zunanjetrgovinska planirana bilanca zadovoljiva.

V začetku oktobra smo ponovno preverili pokritost posameznih blagovnih skupin z naročili in ugotovili, da je celotni prihodek v višini 35.688.544.000 din pokrit z naročili 79%, od tega konvertibilni trg 75%, klirinško tržišče 86% in domači trg 77%. Pri tem ugotavljamo, da še manjkajo naročila za program črpalk ter pri takih skupinah, ki imajo krajši dobavni rok. To so predvsem ulitki blagovne proizvodnje, strojni deli in rezervni deli, naročila zanje pa bomo gotovo pridobili med planskim letom. Ker je večina naročil z daljšimi dobavnimi roki že pridobljenih, pokritje planskih zadolžitvev za leto 1986 ne bo vprašljivo.

Pri pripravi plana smo naleteli na težave, saj so planske zasnove TOZD/DS prikazovale potrebe, pri katerih celotni prihodek, kjer bi bil izvoz na tuja tržišča izdelan po uradnem tečaju dolarja 185,70 din, ne bi zadostoval za pokritje stroškov TOZD/DS. V ta namen smo pripravili plan po vrednosti konvertibilnega dolarja 288,00 din in klirinškega dolarja po 274,16 din, kjer izvoz skupno z domačim trgov pokriva eksterno realizacijo.

Kljub povečani družbeni participaciji (58% priliva) in višji količini uvoza, bodo predvideni izvozni prilivi zadostovali za pokritje vseh uvoznih dajatev.

Količinski plan je povečan od plana 1985 le za 1%, vendar bo zaradi neizpolnitve plana 1985 višji za 14% od ocenjene realizacije.

Število zaposlenih se bo povečalo v primerjavi s planom 1985 za 3%, kar je še enkrat več kot predvideva

občinska resolucija (1,5%), vendar to opravičujemo z novimi investicijskimi naložbami, ki so že ali pa bodo pričele z obratovanjem.

V naslednjem letu bomo začeli z delom na največji litostrojski razširitvi kapacitet — »Proizvodnja energijske opreme«. Dolgoletna načrtovanje se bodo končno pričela uresničevati, saj Litostroj za proizvodnjo večjih turbinskih delov nujno potrebuje modernejšo opremo z mnogo večjimi dimenzijskimi zmogljivostmi. Poleg te investicije načrtujemo tudi vlaganja v družbeni standard, saj so naše počitniške kapacitete tako dotrajane, da je nujen začetek obnovitve teh objektov, oziroma nakup novih počitniških prikolice.

Za boljše izobraževanje kadrov bomo nabavili novo opremo in stroje za šolske delavnice ter začeli s pripravljalnimi deli za že tolikokrat odloženo investicijo v novo večnamensko telovadnico, ki pa bo zelo dobrodošla tudi za rekreacijo litostrojskih delavcev.

Samo v prihodnjem letu načrtujemo za te investicije 137.000.000 din iz sklada skupne porabe ter dodatnih 80.000.000 din za strojno opremo šolskih delavnic iz združevanja tozdov, ki bi jih namenili iz razširitve materialne osnove dela.

Poleg običajnih osnovnih planskih podatkov za drugo leto pripravljamo tudi nov plan delovnega časa, ki pa še ni bil usklajen med TOZD/DS in je bil zato ponovno poslan v obravnavo in usklajevanje.

Pri pripravi plana 1986 nas je vodila ocena realizacije v letu 1985, ki bo po predvidenih podatkih iz realizacije v četrtletjih naslednja:

— domači trg - 10.589.166.000 din	
— konvertibilni trg - 5.113.790.000 din (18.512.050 US \$)	
— klirinški trg - 7.317.965.000 din (28.434.638 Cl \$)	
skupno - 23.020.921.000 din	

Ocena realizacije je za 60 odstotkov višja od letnega plana, predvsem zaradi vpliva tečajnih razlik, povečane produktivnosti in inflacije na domačem trgu.

Izredno visoka ocena realizacije v zadnjem četrtletju bo mogoča ob maksimalnem angažiranju vseh zaposlenih in pravočasni priskrbi manjkajočih delov. Tako bomo pokrili vse naše stroške poslovanja, obveznosti iz dohodka, dosegli načrtovano rast osebnih dohodkov ter ustvarili tako akumulacijo, s katero bomo lahko pričeli delo na naši novi investicijski naložbi.

H. Bratkovič

V skladu s skupnimi prizadevanji za ukinitev oziroma prerazporeditev delovnih sobot imamo naslednji predlog: čas malice naj se z ustreznimi ukrepi skrajša iz dejanske ene ure na določene pol ure, s čimer pridobimo pol ure delovnega časa. To pa pomeni, da bo lahko v bodoče (po novem letu) trajal naš delovnik le 8 ur in ne 8 ur in 24 minut. S tem se tudi ne bomo izneverili zahtevam I. Internacionalne (leto 1864) po osemurnem delavniku za vsakogar, ponovno pa bomo najnaprednejši tako kot maja 1963, ko smo prvi v Sloveniji pričeli z 42-urnim tednikom.

Velika nagrada za zvestobo Litostroju. — Za vsako leto službovanja v Litostroju dobimo NAGRADO v višini enega starega jurja mesečno. Torej pred odhodom v pokoj si lahko vsak posameznik privoščiti iz stalnostnega dodatka komaj steklenico vina (nekontroliranega porekla), s katero bi lahko nazdravil svoji tovarni!

Tea-m

AKCIJSKA KONFERENCA ZK OBRAVNAVALA PRIPRAVE NA VOLILNO PROGRAMSKE SEJE OOKZ

Odgovoren pristop

Seja akcijske konference delovne organizacije, ki so se je udeležili tudi sekretarji OOKZ, je bila v celoti posvečena aktualnim nalogam zveze komunistov.

Najprej je potekala razprava o opiranju na lastne sile, kar je bila tema obravnave na 16. seji Centralnega komiteja ZK Slovenije in bo tudi ena izmed tem na kongresu ZK Slovenije. V razpravi je bilo poudarjeno, da je obravnavate problematike zelo aktualna za Litostroj, saj sega na področje razvoja, dokumentacije, informacijskega sistema, discipline, izboljšanja produktivnosti, razvoja samoupravnih odnosov in še na mnoga druga področja.

Sprejet je bil sklep, da glede na aktualnost teme vse OOKZ, ki še niso organizirale razprave, opravijo to do 31. oktobra letos.

Osrednja točka dnevnega reda so bile priprave na programsko volilne seje OOKZ in občinskega komiteja ZKS Ljubljana-Šiška.

Stanislav Bradeško, predsednik OK ZKS Ljubljana-Šiška, je najprej podal informacijo o aktivnosti občinskega komiteja ZKS Ljubljana-Šiška. Opozoril je, da je OK ZKS spremljal potek evidentiranja v OO ZK in za Litostroj ugotovil, da je večina OO ZK naše DO evidentiranje korektno opravila, čeprav ne v dogovorjenem roku. Težave pri evidentiranju sta imeli le dve OO ZK, vendar je sedaj že vse opravljeno. Sedaj poteka faza kandidiranja (do konca oktobra 1985) in je potrebno roke upoštevati.

Dokaj slabo pa smo evidentirali organe ZK na občinski in mestni ravni pa tudi za Centralni komitej ZK Slovenije.

Glede na strukturo evidentiranih so dokaj dobro zastopani komunisti iz neposredne proizvodnje, pa tudi zastopanost žensk glede na profil naše proizvodnje je ugodna.

Med evidentiranimi za organe ZK na občinski ravni pa je slaba zastopanost delavcev neposrednih proizvajalcev in mladine (mladinci predstavljajo le 9% vseh evidentiranih, namesto 25%, kot bi jih moralo biti). Pri evidentiranju za

organe ZK na mestni ravni pa je novost ta, da se bo članstvo MK ZKS zmanjšalo od 75 na 50 do 55 članov.

Letošnje volilne konference osnovnih organizacij ZK morajo biti letos izvedene v novembru in decembru, občinska programska-volilna konferenca pa bo 22. februarja 1986.

Poleg poročila o delu in programskih usmeritvah za delo v naslednjem mandatsnem obdobju je potrebno na volilnih konferencah OO ZK še posebej upoštevati stališča 13. in 16. seje CK ZK Jugoslavije in 16. seje CK ZK Slovenije (gre za vprašanja enotnosti v ZK, politične vloge ZK, opiranje na lastne sile itd.). Seveda pa bo potrebno programe prilagajati tudi stališčem in usmeritvam 10. kongresa ZKS in 13. kongresa ZKJ.

Na volilnih sejah OO ZK, ki bodo v novembru in decembru letos, je potrebno izvoliti sekretarja OO ZK, njegovega namestnika, člane sekretariata v večjih OO ZK, evidentirarje in blagajnika, delegate za programsko volilno sejo OO ZKS, člane aktivov komunistov delavcev neposrednih proizvajalcev, delegate za akcijsko konferenco ZK. Na tej seji se bo potrebno opredeliti tudi za predlagane delegate za vodstva OK ZKS, MK ZKS in CK ZKS.

V nadaljevanju je tovariš Bradeško prisotne seznanil tudi z evidentiranimi delegati za 10. kongres ZK Slovenije (iz občine Ljubljana-Šiška je evidentiranih okoli 50 delegatov) in 13. kongres ZK Jugoslavije (iz občine Ljubljana-Šiška je evidentiranih okoli 25 delegatov). Za oba kongresa so evidentirani tudi komunisti iz Litostroja. Glede na ključ se 10. kongresa ZKS iz naše občine udeleži 34 delegatov, 13. kongresa ZKJ pa 3 delegati.

Josip Klobučar je sekretarje opozoril, da na volilnih sejah OO ZK izvolijo tudi delegate v akcijsko konferenco ZK.

Z. Adlešič

Samoupravljanje je predvsem samoorganiziranje

Delavci v združenem delu, s tem pa tudi strokovne službe, vključno s pravniki, se napovedanih večjih sprememb zakonodaje, ustave, sistema, hkrati veselijo in bojijo. Veselijo zato, ker upajo, da bodo razrešeni številni problemi, ki jih pestijo ob uresničevanju obstoječega sistema, bojijo pa zato, ker pričakujejo, da se bo spet vse obrnilo na glavo, da bodo morali spoznavati nove pojme, opustiti utečene postopke, sprejemati nove akte, eksperimentirati in se (še kar naprej) učiti na (novih) napakah.

Akcije, ki bodo sledile »kritični analizi funkcioniranja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«, naj bi zato bile res dobro premišljene. Prevladati pa bi moralo načelo, da samoupravni sistem lahko dobro funkcionira le, če je tudi samoupravno organiziran. V množico predpisov utesnjena in paternalistično nadzorovana samouprava je jalova! To velja seveda posebej za gospodarstvo, če se je odločeno spoprijeti s tržnimi zakonitostmi in se enakopravno vključiti v mednarodno delitev dela.

V sistemskih aktih, kot so predvsem ustava in Zakon o združenem delu, naj bi predvsem **odpravljali** tisto, kar ovira, veliko manj pa **vnašali** nove prisilne norme. S tem bi združeno delo dobilo več sape in manevrskega prostora, da se samoupravno organizira tako, kot samo presodi, da bo v določenih okoliščinah zanj optimalno. Pozitiven primer takšnega odnosa je sprememba 146. člena ZZD, ki sicer omogoča prenos žiro računa na DO, toda tega ne zahteva. Beseda »lahko« je tukaj zlata vredna, saj bi beseda »mora« lahko povzročila spet nove probleme tam, kjer je žiro račun v tozdu potreben in koristen.

Tudi sicer ima ZZD precej določb, ki so dovolj široke in dopuščajo veliko elastičnost v samoupravnem organiziranju. Tako je npr. dobro, da ni omejitev glede števila delavcev v tozdu. Res pa je, da je bila ta pozitivna lastnost zakona zasenčena z močno spolitizirano akcijo »tozdiranja«, kjer so, posebno na lokalnih ravneh, politiki sile po zahtevali tozde celo v kolektivih, kjer za to ni bilo nobene želje in potrebe. Sedanje »detozdiranje« je povsem logična posledica takšnega ravnanja.

Vse tisto, kar je v zvezi s samoupravnim organiziranjem v sistemskih aktih široko in tolerantno, naj bi obdržali, tisto, kar pa je kogentno, utesnjujoče in zavezujoče, pa zreducirali na minimum. Na ta način bomo dobili res bolj raznoliko pahljačo gospodarskih

subjektov, ki bo morda statistično in administrativno težje obvladljiva, zato pa bo dosti bolj prilagodljiva in sposobna vključiti se v mednarodne tokove znanja, tehnologije in kapitala.

Velika pomoč organizacijam združenega dela (predvsem v gospodarstvu) bi bila že v tem, če bi z raznimi poenostavitvami in odpravo nekaterih dogem dosegli to, da se ne bi bilo potrebno stalno ukvarjati z nekimi problemi, ki jih pravzaprav zahteva zakon. Zakaj je treba delavcem na zborih delavcev ob sprejemanju raznih aktov tolikokrat govoriti: to zahteva zakon? Takšni stavki so za razvoj samoupravne mentalitete slabi in vodijo v tisto, kar je po mojem mnenju trenutno največja pozornost za nadaljnji razvoj samoupravljanja — v apatijo!

Če v nekem kolektivu ugotovijo (in tako že dolga leta prakticirajo na splošno zadovoljstvo delavcev), da je pri njih minulo delo možno izplačevati kar v obliki dodatka na osebni dohodek, določenega s fiksnimi (linearnimi ali progresivnimi) odstotki glede na delovno dobo, zakaj jim tedaj ne pustiti, da tako delajo? Zakaj jih siliti, da iščejo nekakšna merila, določajo kriterije, faktorje, koeficiente — in se pri vsem tem na koncu še skregajo?

Če v neki delovni organizaciji temeljne organizacije financirajo delovno skupnost enostavno tako, da ji pokrivajo stroške takorekoč po proračunskem principu in so osebni dohodki delavcev delovne skupnosti pač odvisni od višine OD vseh ostalih delavcev — in če v kolektivu zaradi tega ni problema — zakaj jih tedaj siliti, da se ukvarjajo s svobodno menjavo dela, z normativi, standardnimi stroški, fiksnim in variabilnim delom, ocenjevanjem? In povrh vse to vedno zahteva dodatno birokracijo, s tem pa se nujno zmanjša konkurenčna sposobnost organizacije združenega dela.

Naj dodam še skromno željo glede bodočih sprememb v sistemu socialističnega samoupravljanja! Ne ustvarjajmo novih pojmov, kot je ob takih priložnostih navada! Rajši se znebimo kakšne večbesedne sestavljenke! Kako enostavneje je reči zaposlitev, kot pa pridobitev lastnosti delavca v združenem delu, in kako enostavneje pritožba, kot zahteva za varstvo pravic delavcev! Sicer pa smo vsi na lastni koži občutili, da se v medsebojnem razmerju delavcev v združenem delu nekaj let nismo nič drugače počutili kot sedaj spet v delovnem razmerju!

Anton Tomažič

POSLOVNO INFORMATIVNI OBISK IZ AVSTRALIJE

V začetku oktobra sta se mudila v Sloveniji R. Geoff Davies, vodja marketinga avstralskega združenja premogovnega odbora, ter A. S. Honey, namestnik generalnega direktorja oddelka za premog.

10. oktobra sta obiskala tudi našo delovno organizacijo in se pogovarjala s pomočnikom našega generalnega direktorja za komercialna vprašanja Jožetom Šturmom. Glede na to, da je bil ta obisk pretežno informativne narave, so obiskovalca zanimali predvsem osnovni podatki o naši delovni organizaciji, našem proizvodnem programu, sposobnostih in naših referencah, predvsem na avstralskem trgu. Podrobneje pa ju je zanimala predvsem naša proizvodnja opreme za elektrarne. Spoznavanje našega proizvodnega programa in naših sposobnosti je prvi korak in osnova, iz katere lahko interesi sklepajo o možnostih kasnejšega sodelovanja.

Razgovoru sta se pridružila tudi predstavnika mariborske Metalne. Obe delovni organizaciji, Metalna in Litostroj, se, kot je bilo predstavljeno obiskovalcema, lahko združita za celoten skupni nastop pri izgradnji elektrarn — Litostroj kot specialist za turbine in turbinsko opremo, Metalna pa za dodatno opremo.

Po končanem pogovoru sta si obiskovalca ogledala še proizvodne objekte Litostroja.

t. š.

Kako do štipendije in študijskega dopusta

Na željo nekaterih delavcev naše DO ponovno podajam razlago, kako priti do kadrovske štipendije oziroma štipendije za študij ob delu in iz dela. Vsako leto objavljamo v našem časopisu razpis štipendij. Za šolsko leto 1985/86 je bil razpis objavljen v februarski številki.

Za zunanje štipendiste, to je otroke naših delavcev in druge prosilce, razpišemo štipendijo v dnevnih časopisih (Delo, Dnevnik in v časopisu Litostroj) konec februarja oziroma v začetku leta. K prošnji za pridobitev kadrovske štipendije moramo priložiti:

- prijavo za štipendijo na obrazcu 8,40 DZS,
- potrdilo o vpisu v šolo,
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo višješolske OZD o opravljenih izpitih,
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
- potrdilo o dohodkih staršev preteklega koledarskega leta (če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za mesec december preteklega leta),
- potrdilo o višini otroških dodatkov članov družine prosilca za preteklo leto,
- izjavo kandidata, da ne prejema nobene kadrovske štipendije,
- kratko prošnjo prosilca.

Štipendije se podelijo na podlagi plana in po predlogu TOZS/DS. Osnova za razpis štipendij je: struktura zaposlenih, analiza kadrov po strokovni usposobljenosti in zahtevani izobrazbi, število delavcev ter planirana sredstva za posamezno TOZD/DS.

Vsi prosilci so po Samoupravnem

sporazumu o izobraževanju in štipendiranju testirani. Psihološki pregledi se opravijo v kadrovsko-slošnem sektorju. Na podlagi zgoraj omenjenih potrdil in psihološkega pregleda komisija za izobraževanje in štipendiranje pri DS DO poda svoje mnenje oziroma kriterije. Štipendije pa podeli komisija za delovna razmerja TOZD/DS.

Rok za pridobitev kadrovske štipendije je do 15. julija, oziroma se podajša do 5. septembra tekočega leta za tiste prosilce, ki se vpišejo na šole oziroma fakultete naknadno (mogoče zaradi odhoda v JLA, prepisa na drugo šolo ipd.)

Naknadno sprejemamo prošnje tudi za smeri, za katere nam kadrov primanjkuje, to so: strojni in elektro inženirji I. in II. stopnje, vsi poklici metalurške stroke, 3-letni program (IV. stopnja) elektro-energetikov in varilcev.

Za štipendijo lahko zaprosijo vsi tisti, katerih dohodek na člana družine ne presega 85% povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji, ugotovljenega za preteklo leto. Dohodek na člana družine ni pomemben za tiste poklice, ki so deficitarni oziroma sem jih naštela zgoraj.

Višina štipendije je določena po družbenem dogovoru o štipendiranju in objavljena v Uradnem listu SRS. Za to šolsko leto znaša:

Študij ob delu

Za študij ob delu prošnje obravnavajo komisije za delovna razmerja v TOZD/DS. Vloge sprejemamo od 1. julija do najkasneje 10. septembra tekočega leta.

Za štipendijo ob delu je potrebno dostaviti naslednje dokumente:

- prijava na obrazcu 8,40 DZS,
 - kratko prošnjo prosilca,
 - izjavo o nagnjenosti za določeno delo in sposobnosti obvladati višjo stopnjo znanja (pisno mnenje psihologa v DO),
 - dosežen uspeh pri dosedanjem šolanju oziroma izobraževanju (fotokopija zadnjega šolskega spričevala),
 - mnenje vodstva TOZD/DS, na katerih delih in nalogah bo delavec delal, ko bo končal šolanje,
 - mnenje kadrovske komisije pri osnovni organizaciji sindikata ali mladine o družbenopolitični aktivnosti delavca.
- Vsako leto so pri podelitvi štipendij ob delu prosilci premalo zainteresirani za roke. Tako večkrat pride do problemov pri njihovi podelitvi, ker delavci vloge oziroma prošnje prinašajo šele takrat, ko se že vpišejo na šole (to je meseca septembra in oktobra). Tako morajo čakati za rešitev prošnje tudi tisti, ki so vloge pravočasno oddali.

Štipendistu ob delu pripadata 2 dneva za izpit na srednji šoli oziroma 3 dni študijskega dopusta za vsak izpit na fakulteti ter 5 dni za izpit na III. stopnji (magisterij). Študentom pripada tudi 30 dni za diplomu oziroma 60 dni za magistrsko nalogo oziroma doktorsko disertacijo.

Seveda dopust pripada prosilcem za končen izpit, čeprav tega opravlja v več delih. Štipendistu poleg študijskega dopusta pripada tudi plačilo šolnine.

Štipendisti za študij iz dela so lahko vsi tisti delavci, ki se šolajo na srednji politični šoli, delavci, ki se izobražujejo v gasilski srednji šoli ter Titovi štipendisti. Po novem usmerjenem izobraževanju pa bo možno štipendijo iz dela podeliti tudi vsem tistim, ki se bodo izobraževali na vseh izobraževalnih ustanovah, pomembnih za OZD, vendar mora delavec pokazati nadpovprečne delovne uspehe in navade.

34. člen Samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju pa nam dovoljuje, da delavec, ki se izobražuje na lastne stroške, lahko v šolskem letu dobi 10 dni študijskega dopusta za izobraževanje na tisti šoli, za katero je TOZD/DS zainteresiran. Za vse dodatne informacije se obrnite na oddelek za izobraževanje v kadrovskem sektorju.

Magda Jevnikar

Priznanja litostrojskega sindikata za leto 1985

Tudi letos bo konferenca OOS Titovih zavodov Litostroj najzaslužnejšim delavcem podelila priznanja za njihov prispevek in uspešno delo v sindikalni organizaciji. Letošnja podelitev bo pred praznikom dneva republike 29. novembrom. Kadrovska komisija pri KOOS je imela precej dela, saj je bilo kar 95 delavcev predlagano za priznanje. V skladu s pravilnikom o podeljevanju priznanj sindikata delovne organizacije TZ Litostroj se podeljuje priznanja za uspešno delo v sindikalni organizaciji na šestih področjih v daljšem časovnem obdobju.

Ob tem velja povedati, da so delegati konference OOS sprejeli sklep, da je potrebno pravilnik pregledati in ga dopolniti, ker le-ta ni najbolj ustrezen.

Konferenca OOS DO je sprejela sklep, da se v letu 1985 ob 35 obletnici samoupravljanja izjemoma podeli:

na področju družbenoekonomskih načel v poslovanju dve srebrni priznanji,

na področju inventivne dejavnosti štiri zlate značke,

na področju delovanja v družbenopolitičnih organizacijah štiri zlate značke,

na področju delovanja v samoupravljanju v daljšem časovnem obdobju dve srebrni plaketi,

na področju ostalih dejavnosti v daljšem časovnem obdobju dve srebrni plaketi, pet zlatih značk in osem pisnih priznanj (največ predlogov je bilo prav na tem področju — kar 25).

LETOŠNJI PREJEMNIKI PRIZNANJ SO:

I. Za uveljavljanje družbenoekonomskih načel v poslovanju:

1. Zlata plaketa	Ivan ČEPLAK	OB
2. Srebrna plaketa	Dragica POGAČNIK	PFSR
3. Srebrna plaketa	Josip KERSNIK	PROD
4. Zlata značka	Bojan ZUPANČIČ	SSP
5. Zlata značka	Rudolf TELBAN	PUM
6. Zlata značka	Stane KRAMBERGER	ZSE
7. Pisno priznanje	Anton SMERKOL	IVET
8. Pisno priznanje	Franc STRNIŠNIK	IVET
9. Pisno priznanje	Ana PAVLI	IVET

II. Na področju pospeševanja inventivne dejavnosti:

1. Zlata plaketa	Alojz JUTRŠEK	TVN
2. Srebrna plaketa	Alenka GOGALA	PUM
3. Zlata značka	Rajko FRANK	IRRP
4. Zlata značka	Stane PREPADNIK	TVN
5. Zlata značka	Franc DOBNIKAR	OB
6. Zlata značka	Stane KOČJAN	IVET
7. Pisno priznanje	Anton TOMŠIČ	PPO
8. Pisno priznanje	Dora KONJAR	IVET
9. Pisno priznanje	Alojz ZADRAVEC	IVET

III. Na področju delovanja v družbenopolitičnih organizacijah:

1. Zlata plaketa	Nežka MAJIČ	ZSE
2. Srebrna plaketa	Božo MILENKOVIČ	OB
3. Zlata značka	Anton NOVAK	PFSR
4. Zlata značka	Vital GRIČAR	IRRP
5. Zlata značka	Marjan ŽELE	NAB
6. Zlata značka	Mijo STANKO	MONT
7. Pisno priznanje	Mojca NOVAK	SSP
8. Pisno priznanje	Marija ŠVAGELJ	PROD
9. Pisno priznanje	Jože BOLA	IVET

IV. Na področju delovanja samoupravljanja:

1. Zlata plaketa	Čazim GAZIČ	MONT
2. Srebrna plaketa	Franc ŠKERBEC	SSP
3. Srebrna plaketa	Anton TURK	PPO
4. Zlata značka	Lazar KUNDIČ	PUM
5. Zlata značka	Janez VIRAG	PZO
6. Zlata značka	Stane ROTAR	IVET
7. Pisno priznanje	Zlata BREŠČAK	SSP
8. Pisno priznanje	Aleksander VELKOVSKI	PROD
9. Pisno priznanje	Stane TORKAR	IRRP
10. Pisno priznanje	Anica MAVEC	ZSE

V. Na področju kulturne in rekreativne dejavnosti:

1. Zlata plaketa	EKIPA KEGLJAČEV	IVET
2. Srebrna plaketa	Peter PREZELJ	PPO
3. Zlata značka	Koviljka PANTIČ	NAB
4. Zlata značka	Vjekoslav JANTOL	OB
5. Zlata značka	Milena ŽIBERT	PTS
6. Pisno priznanje	Božidar ALIČ	PROD
7. Pisno priznanje	Nada ODEB	PROD
8. Pisno priznanje	Ivanka BAKŠE	OB
9. Pisno priznanje	Miran SIMERL	IVET

VI. Za delo ostalih dejavnosti:

1. Zlata plaketa	Mirko MARENČE	PZO
2. Srebrna plaketa	Zvonimir KOVAČIČ	IRRP
3. Srebrna plaketa	Alojz KAIČ	MONT
4. Zlata značka	Vasja KREFT	SSP
5. Zlata značka	Anton PERHAJ	PUM
6. Zlata značka	Pavel NOVAK	OB
7. Zlata značka	Marjan ROT	MONT
8. Zlata značka	Nikola SEDEJ	IVET
9. Pisno priznanje	GASILSKA ENOTA	SSP
10. Pisno priznanje	Marija LESKOVEC	PROD
11. Pisno priznanje	Jože PRAZNIK	OB
12. Pisno priznanje	Rafael GRACAR	MONT
13. Pisno priznanje	Avgust MERC	TVN
14. Pisno priznanje	Stanislav JAMŠEK	PTS
15. Pisno priznanje	Martin ZALETEL	IVET
16. Pisno priznanje	Franc ZOTLER	IVET

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

Konferenca OOS

Stanovanjska problematika

Priprava na razpis

Za vse delavce, ki se bodo prijavi na razpis za dodelitev najemnih stanovanj in skupno reševanje z OZD zakoncev ter na razpis za dodelitev stanovanjskih posojil za leto 1986, objavljamo seznam dokazil, ki jih bodo morali predložiti v času razpisa. Razpis bo objavljen predvidoma februarja prihodnje leto v Internih informacijah in litostrojskem časopisu.

K prijavi na razpis za dodelitev najemnih stanovanj in skupno reševanje z OZD zakoncev je potrebno v času razpisa predložiti naslednje dokumente:

1. potrdilo o doseženih dohodkih v letu 1985 za prosilca in njegove družinske člane:
 - o osebnem dohodku prosilca (za čas zaposlitve v Litostroju predloži KSS — nagrajevanje in računovodstvu TOZD SŠTS in TOZD ZSE na zahtevo strokovne službe, za zaposlitve drugje pa prosilec sam), zakonca, drugih družinskih članov, pokojnini, invalidnini, dohodku iz popoldanske obrti, iz kmetijske dejavnosti, o prejeti ali plačani preživnini, o ostalih dohodkih, ki predstavljajo osnovo za odmero davka od skupnega dohodka občana, ter potrdilo o nezaposlenosti za nezaposlene družinske člane,
 - 2. potrdilo o premoženjskem stanju,
 - 3. potrdilo o šolanju za otroke, starejše od 15 let oz. zakonce — študente,
 - 4. potrdilo o številu družinskih članov in potrdilo o stalnem prebivališču,
 - 5. potrdilo o začasnih prijavi,
 - 6. sklep samoupravnega organa OZD zakonca za skupno reševanje,
 - 7. dokazilo o morebitni zdravstveni prizadetosti prosilca ali družinskih članov (podatke o invalidnosti prosila predloži KSS — kadrovanje na zahtevo strokovne službe),
 - 8. dokazilo o morebitni socialni ogroženosti družine,
 - 9. potrdilo o nosečnosti,
 - 10. fotokopijo stanovanjske odločbe (razen za litostrojsko stanovanje),
11. podnajemniško pogodbo za sobo oz. stanovanje,
12. potrdilo pristojne občinske službe o zunajzakonski skupnosti.

K prijavi na razpis za dodelitev stanovanjskega posojila je potrebno v času razpisa predložiti naslednje dokumente:

1. potrdila o doseženih dohodkih v letu 1985 za prosilca in njegove družinske člane:
 - o osebnem dohodku prosilca (za čas zaposlitve v Litostroju predloži KSS — nagrajevanje in računovodstvu TOZD SŠTS in TOZD ZSE na zahtevo strokovne službe, za zaposlitve drugje pa prosilec sam), zakonca, drugih družinskih članov, pokojnini, invalidnini, dohodku iz popoldanske obrti, iz kmetijske dejavnosti, o prejeti ali plačani preživnini, o ostalih dohodkih, ki predstavljajo osnovo za odmero davka od skupnega dohodka občana, ter potrdilo o nezaposlenosti za nezaposlene družinske člane,
 - 2. potrdilo o premoženjskem stanju,
 - 3. potrdilo o šolanju za otroke, starejše od 15 let oz. zakonce — študente,
 - 4. potrdilo o številu družinskih članov in potrdilo o stalnem prebivališču,
 - 5. potrdilo o začasnih prijavi,

Za organizirano gradnjo:

6. fotokopijo prodajne pogodbe za nakup stanovanja ali hiše ali sporazum o nakupu stanovanja ali rezervacijo oz. zagotovilo nakupa stanovanja,
7. fotokopijo pogodbe o premoženjsko pravnih odnosih s stanovanjsko drugo ali gradbeno dovoljenje,

Za individualno gradnjo:

8. fotokopijo gradbenega dovoljenja, ki ni starejše od 10 let (TOZD PTSE 8 let),
9. predračun vrednosti gradnje objekta,

Za adaptacijo oz. dograditev:

10. fotokopijo gradbenega dovoljenja za dograditev oz. adaptacijo ali odločbo o priglasitvi del,
11. predračun vrednosti dograditve ali adaptacije z opisom del pooblaščenice OZD oz. obrtnikov, ki mora biti usklajen s priglasitvijo del,
12. fotokopijo gradbenega dovoljenja, iz katerega je razvidno, da je od novogadnje preteklo več kot 15 let (v TOZD PTSE 20 let), ali fotokopijo uporabnega dovoljenja, iz katerega je razvidno, da je od pridobitve preteklo več kot 5 let (v TOZD PTSE 15 let),
13. zemljiškoknjižni izpisek, ki ni starejši od 3 mesecev,
14. fotokopije pogodb in knjižnic namenskega varčevanja,
15. dokazilo banke o stanju dinarskih ali deviznih hranilnih vlog,
16. fotokopije posojilnih pogodb za posojila na podlagi vezave dinarskih sredstev ali dinarske protivrednosti deviz oz. namenskega varčevanja, za posojila samoupravne stanovanjske skupnosti ter sklep ali posojilno pogodbo za posojilo OZD zakonca,
17. izjavo na podlagi 7. člena pravilnika,
18. izjavo na podlagi 78. člena pravilnika,
19. dokazilo o morebitni zdravstveni prizadetosti prosilca ali družinskih članov (podatke o invalidnosti prosila predloži KSS — kadrovanje na zahtevo strokovne službe),
20. dokazilo o morebitni socialni ogroženosti družine,

(Nadaljevanje na 6. strani)

Štiri desetletja Združenih narodov

Mir - vrednota sveta

Počasi se izteka leto, v katerem so pred štirimi desetletji nastali Združeni narodi, kot goreč izraz neustavljive potrebe vseh narodov sveta, da bi za vedno ohranili mir ter da ne bi nikoli več občutili grozot in pekla vojne. Žal pa se ta želja vseh zatiranih po svetu še do danes ni v celoti uresničila, ponekod pa je še vedno surovo zatirana in teptana z vsemi mogočimi sredstvi prisile sodobne družbe atomskega veka.

Še vedno se marsikje na zemeljski krogli vojskujejo, pobijajo, še vedno se marsikje meša vonj smodnika z vonjem požganih vasi, mest, ciničen nasmeš zatiralcev s trpkimi in žalostnimi obrazi, še vedno se meša prelita kri ubogih, revnih narodov z njihovimi solzami, solzami njihovih otrok, živih okostnjakov. Vse to se še vedno dogaja zaradi vojn in to v veku vsespološnega napredka, v veku kompjuterjev, robotov in visoko civilizirane in osveščene družbe. Pomislimo na Vietnam, Korejo, na brezsmiselno klanje med Iranom in Irakom, na Južnoafriško republiko, kjer temnopolti prebivalci še vedno iščejo svojo pravico do obstoja. Še vedno je po svetu veliko kriznih žarišč, ki kričeče opozarjajo na velike nesmisle in zmote vseh teh zatiranj, pobijanj in izkoriščanj.

V svetu je še mnogo držav in narodov, ki obstajajo le zato, da so nekomu dober objekt za izkoriščanje. In ti izkoriščevalci si gradijo svoje bogastvo na ožganih hrbtih in do krvi ožuljenih rokah prenekaterga zatiranega naroda na našem planetu.

Ko sedimo pred televizijskim ali radijskim sprejemnikom in poslušamo poročila z vseh koncev sveta ali pa prebiramo dnevno časopisje, se iz dneva v dan bolj negotovo sprašujemo: Bomo tudi mi generacija, ki bo morala prestati najhujšo preizkušnjo? Zakaj vendar vsi ti pokoli, iz trte izviti izgovori, s katerimi hočejo zatiralci prepričati množico, da je vojna nujna stvar, brez katere svet ne more naprej? Sprašujemo se zakaj in do kdaj? Je mar svet res že tako sit vsega lepega, kar sta ustvarila narava in človek?

Vsa ta vprašanja in še veliko drugih se porajajo ne le v nas mladih, marveč v ljudeh vsega sveta, ki nemočno opazujejo vojne vihere.

Velika množica sveta se dobro zaveda, da svet prihodnosti ne bo prijazen za nikogar, še najmanj za tiste, ki že trpijo, če vsi skupaj ne bomo našli prave rešitve in skupne poti do miru in sprave.

Pot do miru in sprave pa vseskozi iščejo vse neuvrščene države, katerih odnosi in zunanja politika je taka, da omogoča resničen mir in svobodo vsem narodom. V boju za mir in svobodo pa so seveda v teh štirih desetletjih sodelovali tudi Združeni narodi in v marsičem vplivali na to, da svet marsikje ni doživel usode prejšnjih generacij.

Mladi Jugoslavije in vsega sveta želimo, da bi vendarle enkrat za vselej vsi narodi sveta zaživel v miru, če že ne v izobilju. Podpiramo OZN in želimo, da bi postala res organizacija, ki si prizadeva za doseg miru povsod tam, kjer nedolžni in nemočni še vedno ječijo pod škornji zatiralcev.

Spomnimo se Titovih besed iz leta

1961, ko je rekel, da s tem, ko si je Jugoslavija izbrala pot neodvisnosti, ko se nismo priključili državam dveh sprtih strani, ko smo se uprli delitvi sveta, smo si sami izbrali zelo težko, a pravo pot.

Prav te besede zelo upošteva tudi OZN in lahko si tudi mi zaželimo, da bi res vsi narodi sveta zaživel v miru.

Mir pa pozna le prijateljstvo, sožitje in dobre odnose!

Peter Saje

Vabimo vas

na slikarsko-kiparsko razstavo, ki bo v razstavnem prostoru vratarne pri glavnem vhodu od 20. novembra do 1. decembra 1985.

Samostojno razstavo, ki jo organizira kulturna komisija ZSMS, bo imel Bojan Smrekar iz tozda Montaža. Verjamemo v vas in vemo, da boste z množičnim obiskom vlili pogum mlademu slikarju.

Zajahati zgodovino

Ali ste že videli to napravo? Sestavljena je iz velikega zadnjega in manjšega sprednjega kolesa, v celoto pa povezana z deli ogrodij petih navadnih dvokoles. In zaupam vam, da to ni zadnja beseda

tehnike pri reševanju energetske krize, kot ste verjetno prebrali v prejšnji številki litostrojskega časopisa.

Zamisel o gradnji prednika današnjih koles se je rodila v glavi našega sotrpina iz

modelne mizarne Vita Severja. Vse od zamisli, preko nabave materiala in izvedbe strokovnih del pri montaži, je opravil sam, brez karkšnihkoli zamud, zaradi katerih bi moral plačevati penale.

Ko je bilo kolo dokončano, je opravil poskusno vožnjo v svoji rojstni vasi v Međimurju ob tamkajšnjem krajevnem prazniku. Kolo je nato naložil na avto in ga pripeljal v Ljubljano. Na ljubljanskih ulicah so ga bili še posebej veseli miličniki, ki so ga do sedaj že trikrat ustavili (verjetno zaradi prehitre vožnje!).

V službi je pri sodelavcih požel same pohvalne besede. Nekateri so tudi med delovnim časom hodili v kolesarnico pri glavnem vhodu in si ogledovali stroj. Seveda vemo, da so okusi različni. Zato tudi razumemo njegovega mojstra, ki mu je zagrozil, da ga bo poslal na odgovornost pred disciplinsko komisijo, če bi še kak občudovalec zamudil zaradi podrobnega ogleda njegovega prevoznega sredstva.

Sodeč po Vitimirjevih izkušnjah, sploh ni prijetno biti popularen. Zato vam odsvetujem, da se lotite česa podobnega. Če pa se že odločite, bodite v dobrih odnosih s šefom ali predsednikom disciplinske komisije.

v. j.

Vito Sever, njegov bicikel in trije firbci

Kriza mladinskega prostovoljnega dela

Mladi se iz leta v leto vse manj odločajo za udeležbo na mladinskih delovnih akcijah. Brigade so vedno bolj nepopolne, tako da lahko rečemo, da mladinsko prostovoljno delo počasi izginja. Iščemo vzroke za takšno stanje in jih poskušamo odpraviti.

V naši občini ima Center za mladinsko prostovoljno delo nalogo zbirati in pripravljati mladinske brigade, v zadnjih letih pa se še bojevati proti nezainteresiranosti. Toda svojega dela ne moremo opraviti tako, kot želimo. Če omenim, da smo leta 1983 imeli pet brigad, letos pa le tri in še te nepopolne, je očitno, da neke mora ležati tehten vzrok takšnega stanja. Kaj tako množično odbija mlade od prostovoljnega dela?

V anketah, ki so jih do sedaj izpeljali, so bili kot najpogostejši vzrok navedeni: nepoznavanje dela, ki naj bi ga opravljali na akciji, vztrajanje pri klasičnih oblikah dela (kramp in lopata), ne glede na rezultate. Največji problem pri tistih, ki so že bili na akcijah, so vsiljeni programi, čeprav so o njih razpravljali že prej in sprejemali sklepe, ki niso bili potem upoštevani. Ker so bile pripombe, da je problem disciplina, so na nekaterih akcijah odstranili »vojake« elemente (dviganje in spuščanje zastave, obvezen zbor, obvezen prosti čas), vendar so v začetku imeli zmedo. Ščasoma pa so se vsi privadili na tak sistem. Na koncu izmene so bila mišljenja deljena, vendar v prid takšnega sistema. Doseženi so bili enaki delovni uspehi ob večjih svoboščinah. Nekateri so organizirali ozko strokovno usmerjene akcije. Tako so na Bledu zbirali gradbenike, v Sevnici so organizirali kmetijski tabor, veterinarskega v Murski Soboti. Vendar se niso obnesli, zaradi prenizke strokovnosti brigadirjev, ki so bili predvsem iz srednjih šol. Mogoče bi morali akcije nekoliko strokovno razširiti. So pa to izvrstne priložnosti, da nezaposleni mladinci z visoko izobrazbo pokažejo svoje znanje in tako delovnim organizacijam pokažejo, kje naj iščejo svoje strokovnjake.

Če se vrnem h klasični obliki delovne akcije, je problem tudi neobveščenost.

Morali bi mladim na pravi in sprejemljiv način pokazati, kakšno je življenje na akcijah. Tisto, kar poslušamo po radiu, gledamo na televiziji in beremo v časopisih, je preveč enostransko. Prikazati bi bilo potrebno dobro in slabo plat akcije. Če mladi poslušajo na eni strani, kako lepo je življenje v brigadi, po drugi o krizi delovnih akcij, ne vedo, kaj je resnica in nam ne zaupajo. Premalo je neposrednih stikov z mladimi, ki so že bili na delovnih akcijah, pa tudi med njimi samimi.

Razloge lahko iščemo tudi v delovnih organizacijah, ki svojim mladincem ne omogočijo izredno plačane odsotnosti. To je na nek način razumljivo ob današnjem gospodarskem položaju. Po drugi strani se moramo zavedati, da so mladinske delovne akcije organizirane tudi zaradi zmanjševanja gospodarske krize. Mogoče je gospodarski učinek nekoliko manjši, vendar je zato družbeni toliko večji. Ob tem lahko povem, da tega problema v naši delovni organizaciji ni. Mladi iz Litostroja se vsako leto udeležimo akcij v zadostnem številu, zato smo tudi nosilci najodgovornejših funkcij v delovnih brigadah.

Za konec naj navedem še nekaj statističnih podatkov. Če primerjamo planirano število mladincev-udeležencev delovnih akcij, so podatki naslednji. Leta 1982 je bilo planirano 225 mladincev, udeležilo pa se jih je 94,2%. Leta 1983 170 udeležencev, udeležilo se jih je 105%. Letos je bil plan zmanjšan na 117 brigadirjev, zbralo se jih je le 70%. Očitno je upadanje števila in zainteresiranosti, zato je potrebno poiskati nov način dela. Če bi vztrajali pri obliki, kakršno imamo, bodo akcije postale same sebi namen. Takšnih mladinskih delovnih akcij pa ne potrebujemo!

Milenko Erkić

(Ne)kulturni utrinek

»Obiskali smo... in priporočamo še vam.« Kdo se skriva za temi »mi«? Ali naj naštejemo sedem imen, ali pa naj napišem TOZD OB in zardim od sramu kot na blagajni Narodne galerije? Ali je mogoče, da se jih od tristo mladincev le sedem zanima za tako kvalitetno razstavo, kot je »Nemško slikarstvo od renesanse do danes«?

To in še marsikatero vprašanje me je mučilo po neuspešnem poskusu kulturne komisije tozda OB, da organizira ogled razstave, ki naj bi pritegnila širok krog mladincev. Ker je bilo slišati mnenje, da organizirane prireditve niso zanimive, smo se odločili za nekaj izjemnega. Za vsak slučaj sem si že prej sam ogledal razstavo. Z navdušenjem, ki sem ga čutil po ogledu, sem bil prepričan, da se jih bo prijavilo vsaj dvajset ali več. Toda hudo sem se zmotil! Prijavilo se jih je le šest (z menoj sedem). Njihove besede pa so bile znova dokaz, da smo izbrali pravilno. Toda kaj je potem vzrok neodziva? Ali je obveščenost slaba? Ne verjamem! Razen plakatov, ki so bili obešeni na oglasnih deskah in ob urah za žigovanje kartic, smo tudi sami spraševali okrog in naročali vsakemu, naj pove še svojim kolegom.

Kako potem razumeti tiste, ki rečejo, da ne vedo, zakaj plačujejo članarino? Sicer je dokazano, da se ekonomske krize najprej občutijo pri obisku kulturnih prireditev. Toda tudi v krizah ni nobenega razloga za bojkot brezplačnih kulturnih prireditev. Če nam je ostala od vseh kultur le nogometna kultura, potem je bolje, da odpišemo še to. S tem si prihranimo marsikatero neprijetnost zaradi razjarjenih navijačev.

In čeprav je tistih, ki se zanimajo za »pravo« kulturo, le dva odstotka (kot je to v tozdu OB), bomo še naprej ohranjali to kulturno raven s prireditvami, ki sodijo v sam vrh. Mogoče nekega dne tudi v vaše življenje posveti kak žarek kulture in vam ga ogreje!

Vjekoslav J.

Z. Levrač

OSTANI

Ne zapuščaj me, prosim te, ne odhajaj!

Prosim te, ostani ob meni, globoko v mojem srcu, ljubezen moja.

Ostani za vedno ob meni, do konca življenja, le skupaj bova srečna.

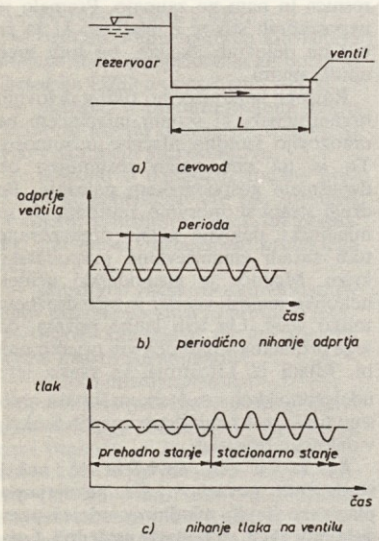
Ostani, ljubezen moja, ostani in me ljubi kot jaz ljubim tebe.

Ostani, prosim, ostani, ne odhajaj, ne odhajaj ljubezen moja prva.

Hidravlične vibracije VHE

Hidravlične vibracije predstavljajo pomembno področje analize dinamičnih pojavov v hidroelektrarnah. Pojav hidravličnih vibracij v hidroelektrarnah se je intenzivno začel obravnavati pred dvajsetimi leti po že nekaterih predhodnih poizkusih. Glavni vzrok obravnave so bile okvare v hidroelektrarnah, za katere je bilo ugotovljeno, da so posledica hidravličnih vibracij.

Fizikalne osnove hidravličnih vibracij bomo obravnavali po enostavnem pretočnem sistemu, ki ima na zgornjem koncu priključen rezervoar, na spodnjem koncu pa je ventil — glej sl. 1. Predpostavimo, da prične ventil v času $t=0$ s sinusno nihati. Po predhodnem stanju se vzpostavi stacionarni nihajoč tok.

Sl. 1. Hidravlične vibracije v cevovodu

Pri tem je rezervoar s konstantno gladino vode izvir energije, nihajoč ventil pa samo kontrolira iztok energije. Ker je volumen vode v cevovodu konstanten, mora veljati kontinuitetna enačba: iztok vode pri ventilu v eni periodi mora biti enak vtoku vode iz rezervoarja v eni periodi. Ker je gladina vode v rezervoarju konstantna, je vtok energije v sistem pri konstantni vodni gladini. To pa ne velja za iztok energije pri ventilu, saj ventil dejuje tako, da je iztok iz njega takrat, ko je tlak na ventilu nizek, in da je iztok majhen ali enak nič, ko je tlak visok. Tako dobimo vtok energije v periodo, kar povzroči povečanje tlaka, ki niha.

V primerjavi z obravnavanim pretočnim sistemom so v pretočni sistem hidroelektrarne vgrajene tudi turbine, izravnalniki, zračni ventili, tlačni akumulatorji itd. Katere elemente bomo vgradili, je odvisno od razpoložljivega pretoka in padca. Zaradi tega imamo različne tipe sistemov, ki zahtevajo individualni pristop obravnave ob upoštevanju splošnih zakonitosti. Tako za visoke padce in relativno male pretoke vgradimo Peltonove turbine, za srednje padce in pretoke Francisove in Deriazove turbine, za nizke padce in pretoke pa Kaplanove in cevne turbine. Ker sodobni elektroenergetski sistemi zahtevajo veliko fleksibilnost delovanja, se v novjšem času v pretočni sistem hidroelektrarne vgrajujejo reverzibilne turbine (črpalko — turbine). Voda, ki iz zgornjega bazena priteče po dovodnem tunelu in cevovodu, odda turbini energijo in odteče po dovodnem sistemu v spodnji bazen. V turbini se hidravlična energija spreminja v mehansko, mehanska pa nato v električno. Ker pa se zahtevna moč turbine spreminja, je turbina regulirana. Vsaka sprememba pretočnih razmer povzroči nestacionarne pojave, ki lahko povzročijo nedopustno visoke tlake. Zato v pretočni sistem hidroelektrarne vgradimo elemente, ki zagotovijo varno obratovanje. Glede na funkcionalnost in varnost pretočnega sistema med drugim vgrajujemo: regulator tlaka, izravnalnik v dovodnem ali odvodnem cevovodu, zračne ventile itd. Za začetek obratovanja, vzdrževanje in kot varnostne organe v sistemu vgrajujemo več tipov zapiral: lopute, kroglaste zasune, vtočne zapornice, izravnalnikove zapornice itd...

Dosedanje izkušnje s hidravličnimi vibracijami v hidroelektrarni so pokazale, da vsak od naštetih elementov pretočnega sistema predstavlja potencialni vzbujalec. Zato

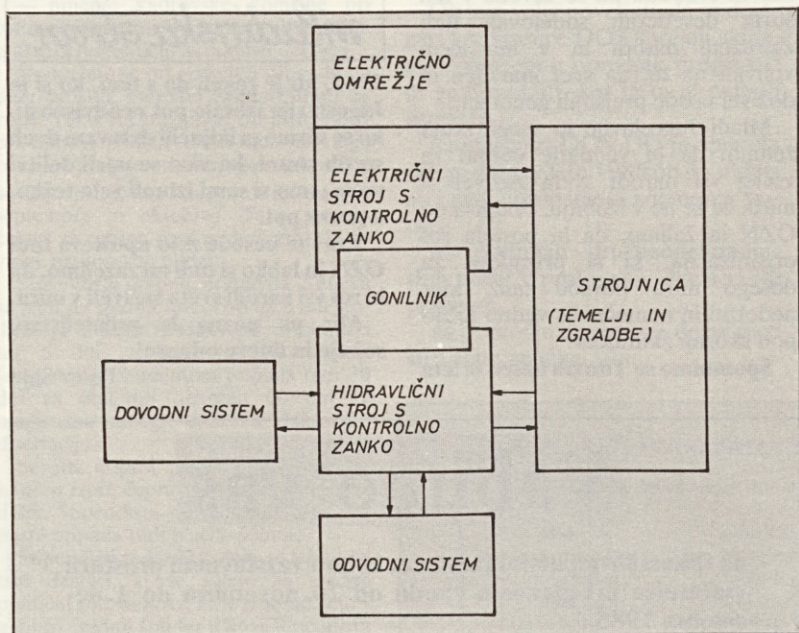
moramo hidravlične vibracije v hidroelektrarnah obravnavati sistemsko, da zajamemo vpliv vseh elementov. Hidroelektrarno lahko smatramo kot sistem, ki je sestavljen iz podsistemov:

- gonilnik,
- hidravlični stroj s kontrolno zanko,
- električni stroj s kontrolno zanko,
- dovodni sistem,
- odvodni sistem,
- strojnica.

nalnik, pa do nekaj kHz pri kovitaciji. Praksa je pokazala, da je skupna značilnost vibracijskih učinkov, da jih lahko odpravimo oziroma zmanjšamo na dopustne meje. Glavni ukrepi za odpravo oziroma zmanjšanje so:

- sprememba oblike in namestitve elementa pretočnega sistema,
- zmanjšanje hitrosti vode,
- povečanje togosti elementa pretočnega sistema,
- povečanje dušenja elementa pretočnega sistema,
- zmanjšanje zunanjih motenj.

V Litostroju posvečamo problemom hidravličnih vibracij v hidroelektrarnah veliko pozornost. Tako

Podan je na sl. 2. V primeru potrebe lahko vsak sistem še naprej razdelimo na elemente podsistema za reševanje določenega problema. Signali v sistemu pomenijo lokalne vibracije, ki so vzbujene z lokalno motnjo (npr. odlepljanje vrtincev od predvodilne lopatice, vrtinec v sesalni cevi pri delni obremenitvi Francisove turbine itd.). Le-te se prenašajo na ostale podsisteme, kjer se okrepijo ali oslabijo, odvisno od njihove intenzitete in karakteristike podsistemov. Nihanja, ki se prenešajo iz enega podsistema na ostale, imenujemo sistemski nihanja. Območje frekvenc hidravličnih vibracij v hidroelektrarnah je zelo široko — od najnižjih vrednosti 0,001 Hz za podsistem dovodni cevovod-izrav-

Priprava na razpis

(Nadaljevanje s 4. strani)

21. potrdilo o nosečnosti,
22. fotokopijo kupne pogodbe za obstoječo stanovanjsko enoto,
23. fotokopijo stanovanjske odločbe (razen za litostrojsko stanovanje),
24. podnajemniško pogodbo za sobo ali stanovanje,
25. potrdilo pristojne občinske službe o zunajzakonski skupnosti.

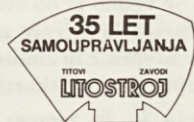
Vsa priložena dokazila ostanejo v spisu delavca in se ne vračajo.

Delavci, ki imajo že v letošnji prijavi vloženo potrdilo o številu družinskih članov, potrdilo o stalnem prebivališču ter o zunajzakonski skupnosti, imajo možnost, da namesto novih dokazil podpišejo v KSS — stanovanjski oddelek izjavo, s katero zagotavljajo, da se stanje ni spremenilo. Enako velja za gradbeno dovoljenje, prodajno pogodbo, pogodbo o premoženjsko-pravnih odnosih s stanovanjsko zadrugo ter posojilne pogodbe.

Ponovno poudarjamo, da se stanovanjski problem ne rešuje le v času razpisa. Sedaj je zadnji čas, da delavci, ki želijo

že v fazi konstruiranja posameznih elementov pretočnega sistema upoštevamo dosedanje izkušnje in najnovejša spoznanja s področja vibracij. Z njimi se srečujemo tudi na terenu (npr. RHE Moste, HE Globočica, HE Grabovica, HE Peručica), kjer jih ob sodelavi strokovnjakov z različnih področij uspešno rešujemo. Naša tovarna razpolaga tako s strokovnim kot materialnim potencialom za uspešno analizo vibracij. Razvili smo računalniške programe za analizo hidravličnih vibracij v časovnem in frekvenčnem področju. Programi so preizkušeni s primeri iz prakse. Rezultati izračuna in meritev se dobro ujemajo. Vse zahtevne meritve vibracij izvede merilna ekipa naše tovarne. Tovarna vlaga velika sredstva tudi v raziskovanje posameznih problemov in sistemizacijo na področju hidravličnih vibracij. Težišče bodočih raziskav leži predvsem v kompleksnejši obravnavi hidravličnega stroja in njegovega vpliva na vibracije sistema oziroma vplivu sistema na vibracije stroja. Naj na koncu omenim, da so naši strokovnjaki s svojimi ugotovitvami na področju teoretične in eksperimentalne analize hidravličnih vibracij poželi priznanja doma in v svetu.

Anton Bergant

Prvenec na Drini

27. septembra se je v Malem Zvorniku zbralo nenavadno veliko ljudi. Čeprav so prišli iz vseh koncev Jugoslavije, so se začudo skoraj vsi med seboj poznali, predvsem starejši. Med njimi je bil tudi predstavnik Litostroja, ki je zastopal tiste delavce, ki so pred več kot tridesetimi leti sodelovali pri izgradnji prve hidroelektrarne na Drini HE »ZVORNIK«. Današnji upravljalci hidroelektrarne tega niso pozabili. Litostrojevo ime je prisotno povsod v dosedanjih kronologiji te elektrarne. Povsod je vidno označeno, da je Litostroj dobavil za to hidroelektrarno štiri Kaplanove turbine, za tisti čas spoštljivih moči in velikosti.

Prva dela — začeli smo s krampom in lopato

Iz teh razlogov je letos 27. septembra, ko je HE »ZVORNIK« praznoval 30-letnico pričetka obratovanja hidroelektrarne, njen delavski svet sklenil podariti delavcem Litostroja **diplomo** in **plaketo** kot priznanje in zahvalo za dobro opravljeno delo pred tridesetimi leti in kasnejše sodelovanje.

Po današnjih merilih spada HE »ZVORNIK« med hidroelektrarne srednjih velikosti. Vanjo so vgrajeni štirje agregati s skupno močjo 96 MW. Povprečna letna proizvodnja znaša 436 GWh. Najuspešnejše je bilo leto 1980, ko je proizvedla 530 GWh električne energije. V tridesetih letih pa je proizvedla preko 13 milijard kWh.

Pravo vrednost in priznanje pa zaslužijo graditelji HE »ZVORNIK«. V mislih se povrnimo v čas pričetka gradnje, v leto 1947, ko je bilo izdan odlok o izgradnji, v leto 1950, ko so začeli pospešeno graditi, in v leto 1955, ko je tovariš Tito spustil HE »ZVORNIK« v pogon.

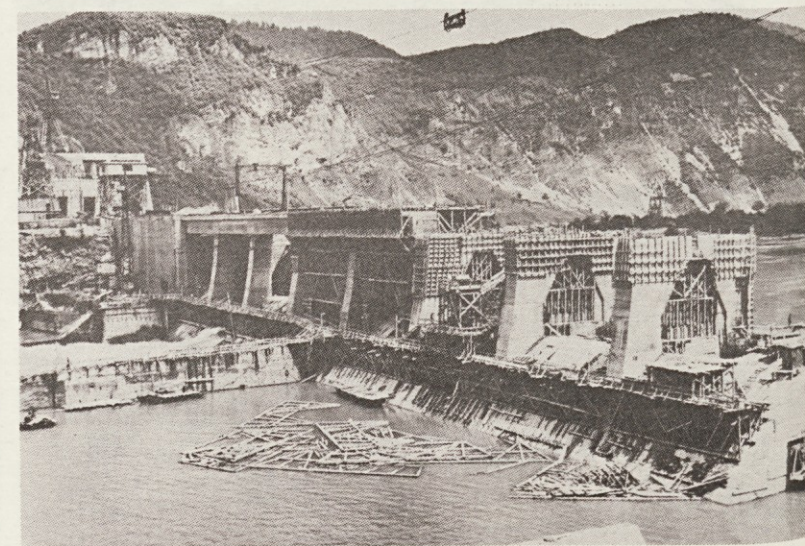
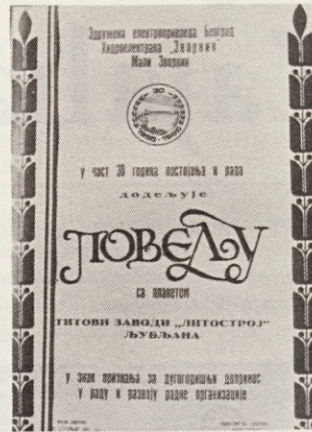
Takrat je tovariš Tito med drugimi rekel:

»... ko danes gledamo to delo naših delovnih ljudi, lahko rečemo, da je to resnično, v pravem pomenu besede, delo rok naših delovnih ljudi, ker so morali naši delavci, inženirji in tehniki tu delati z najprimitivnejšimi sredstvi, ker niso imeli dovolj mehanizacije...«

Ni bilo lahko v tistem času ukrotiti nemirne Drine, po kateri se pretaka preko 400 kubičnih metrov vode v sekundi in preko nje zgraditi 260 m dolg jez, skupno z dvema strojnica. Izgradnja je zahtevala tudi človeška življenja. V strojnici je vgrajena spominska plošča z 39 imeni — toliko je bilo žrtev.

HE »ZVORNIK« je vsestransko spremenila levo in desno stran Drine, kakor tudi širše področje okoli nje. Brez dvoma so k temu prispevali tudi graditelji iz vseh koncev Jugoslavije, zato se tudi radi vračajo na kraj svojih uspehov.

V. N.

Iz korita reke Drine je zrastel veličasten jez.

19. SREČANJE KOVINARJEV JUGOSLAVIJE PULJ 1985

Pulj 1985

V počastitev 10. oktobra — dneva kovinarjev Jugoslavije — dneva, ko je pred 75. leti Josip Broz Tito postal član sindikata kovinarskih delavcev Hrvatske, že devetnajsto leto zapored prirejamo delovno-proizvodna tekmovanja kovinarjev Jugoslavije. Letošnje je bilo od 8. do 12. oktobra v Pulju.

Na tem tekmovanju kovinarjev je pomerilo svoje znanje in sposobnosti v dvanajstih poklicih kar 192 tekmovalcev iz vseh republik in avtonomnih pokrajin.

Kar na začetku moramo poudariti, da je že drugi zapored naslov državnega prvaka v strojnem kovanju osvojil Bernard Dolenc iz Litostroja, in da je ekipno prvo mesto v strojnem kovanju zasedla SR Slovenija, katero sta zastopala oba člana naše delovne organizacije Bernard Dolenc in Janez Žmavc iz tozda PZO.

Slovensko ekipo so sestavljali najboljši kovinarje Slovenije, uvrščeni na 9. republiškem tekmovanju, ki je bilo od 27. do 29. junija 1985 v Titovem Velenju, in sicer prvo in drugouvrščeni v dvanajstih poklicih:

- kovinostrugar,
- kovinobrusilec,
- kovinorezkalec,
- orodjar,
- strojni kovač,
- livar,
- varilec plamenski,
- varilec REO,
- varilec MAG,
- varilec TIG,
- avtomehanik Otto,
- avtomehanik Diesel.

Poleg prvo in drugouvrščenih tekmovalcev so se tekmovanja udeležili še člani republiške ocenjevalne komisije in nekateri spremljevalci iz posameznih delovnih organizacij.

Samo tekmovanje kovinarjev je sestavljeno iz dveh delov — teoretičnega in praktičnega dela. Dosežek tekmovalca se ugotavlja s pomočjo točkovanja. Teoretični del zajema 300 točk, praktični pa 700 točk.

Teoretični del je sestavljen iz 34 vprašanj, razdeljenih po področjih:

- samoupravljanje,
- varstvo pri delu,
- splošno strokovno znanje,
- ožje strokovno znanje.

Vsak pravilen odgovor se točkuje z 10 točkami, razen samoupravljanja, ki se točkuje s 6 točkami. Tako tekmovallec lahko s pravnimi odgovori doseže 300 točk.

Praktični del pa obsega izdelavo posameznih tekmovalnih izdelkov: njegovo kvaliteto, produktivnost in ekonomičnost.

Tekmovalni predmet večinoma ni

vzet iz redne proizvodnje, ampak prirejen za posamezne poklice glede na zahtevnost izdelave.

Tekmovallec ima točno predpisan izhodni material, delovna sredstva, merilno orodje in določen čas izdelave po zahtevani risbi.

Tekmovallec mora glede na predpisane normative po svojem tehnološkem postopku in svojem znanju izdelati tekmovalni predmet točno po risbi v dovoljenih odstopkih, kvalitetno in hitro, z upoštevanjem vseh varnostnih predpisov, usklajenih z JUS standardi. Vse to se skupaj ocenjuje po točno določenih kriterijih in pravilih tekmovanja za posamezne poklice. Vsak tekmovallec lahko pri praktičnem delu osvoji 700 točk. Skupno lahko pri teoriji in praktičnem delu doseže 1.000 točk.

Slovenski tekmovalci so v teoretičnem delu dosegli zelo dober uspeh, kljub temu, da so bila nekatera vprašanja ponovljena z republiškega tekmovanja in so tako imeli domačini prednost.

Praktični del tekmovanja za poklica livar in strojni kovač je potekal v ladjedelnici »Uljanik«, za vse ostale poklice pa v delavnicah COOU »V. Božac« — Vidikovac.

Tekmovanje je bilo sorazmerno dobro organizirano, tako da so vsi tekmovalci posameznega poklica imeli iste pogoje izdelave. Zataknilo se je le pri tehničnih meritvah in kontroli posameznih izdelkov. Napaka pri merjenju nastane hote ali nehote, in če tekmovallec ni dovolj prepričan v svojo kvaliteto izdelave, se kaj hitro zgodi, da je

Slovenska ekipa je na letošnjem tekmovanju dosegla odličen uspeh. Tako je osvojila kar štiri prva mesta v poklicih:

— strojni kovač	Bernard Dolenc	— Litostroj
— livar	Vlado Cokan	— Libela Celje
— orodjar	Branko Mihelič	— Kovinoplastika Lož
— varilec MAG	Franc Pleterski	— Oprema Kras

Dosegli pa so tudi tri druga mesta, in to:

— strugar	Karli Gabrić	— Metalna Senovo
— varilec MAG	Marjan Černigoj	— DSSS Gorica
— varilec TIG	Tomislav Virant	— Avtomontaža

Na zveznem tekmovanju v Pulju sta iz naše delovne organizacije poleg Bernarda Dolenca sodelovala še strojni kovač Janez Žmavc in kovinobrusilec Miro Klavžar, ki sta se prav tako dobro uvrstila na četrto oziroma šesto mesto.

tekmovalni izdelek slabše ocenjen za nekaj točk in tako izpade z najvišje uvrstitve, kljub temu, da so kriteriji ocenjevanja izredno strogi.

Za vse tekmovalce je bil organiziran izlet na Brione, ogled ladjedelnice Uljanik in vrsta kulturnih prireditev v počastitev dneva kovinarjev Jugoslavije.

Namen delovnega tekmovanja kovinarjev Jugoslavije ni samo v tem, da tekmovalci posegajo po najvišjih uvrstitvah, ampak tudi v tem, da se med seboj spoznavajo. Številni udeleženci si skozi priprave in tekmovanja izmenjajo izkušnje ter na ta način bogatijo svoje teoretično in praktično znanje. Tega znanja ni nikoli dovolj in dolžni smo, da pospešujemo in razvijamo vse oblike sodelovanja in aktivnosti tehničnega izobraževanja, katere nam dajejo hitre rezultate, novosti in tehnične izboljšave, saj je večina naše industrije najbolj zastopana prav v tej panogi. Že v preteklih letih so naši tekmovalci uspešno zastopali ime Litostroja in dokazovali svoje sposobnosti na podobnih srečanjih. Posebej smo veseli, da imamo priložnost neposredno ob delu spoznati številne ustvarjalce, delavce in strokovnjake, katerih znanje in osebne sposobnosti še posebej potrebujemo prav sedaj, ko želimo predvsem z znanjem odpraviti vse naše težave.

Novost minulega tekmovanja je bila v tem, da so se vsi slovenski tekmovalci en dan pred odhodom na tekmovanje na pobudo republiškega odbora sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije v popoldanskem času udeležili udarniškega dela ob tekočih trakovih v tozdu štedilniki in zamrzovalna in hladilna tehnika GORENJE — GOSPODINJSKI APARATI v Titovem Velenju ter se v osemurnem delavniku seznanili s proizvodnjo bele tehnike.

J. Remšak

Ekipa slovenskih kovinarjev, ki je skupaj s predsednikom sindikata slovenskih kovinarjev Ivanom Kramerjem opravila 8-urno udarniško delo pri tekočih trakovih bele tehnike v Gorenju

Bernard Dolenc in Janez Žmavc med pogovorom

KAJ MENITA O TEKMOVANJU NAŠA NAJBOLJŠA TEKMOVALCA

Bernard Dolenc je letos že drugič osvojil prvo mesto na zveznem tekmovanju kovinarjev. Področnih tekmovanj v Ljubljani se je udeležil štirikrat, republiških tudi štirikrat in dvakrat zveznih. Dejal je:

»Na žalost ima moja letošnja zmaga malce grenek priokus. Po razglasitvi rezultatov smo opazili, da sem dosegel 8. mesto — oziroma, da sem bil diskvalificiran. K sreči je bilo dovolj časa za pritožbo, to smo izkoristili in dokazali, da je bilo merjenje napačno. Pri izdelku je namreč dovoljeno odstopanje do 2 mm, sicer je tekmovallec diskvalificiran. Pri mojem izdelku so sprva namerili kar 3,7 mm, po ponovnem merjenju pa so ugotovili, da je bilo odstopanje le za 0,3 mm. Mislim pa, da se je že na oko dalo opaziti, da je izdelek skoraj brezhiben.

Drugače je bila organizacija dokaj

dobra, seveda z manjšimi odstopanji, do tega pa seveda lahko pride kjerkoli. Pred tekmovanji navadno nisem živčen, potreba pa je velika mera zbranosti, saj lahko mimogrede vse pokvariš. Za izdelavo izdelka smo imeli na voljo 40 minut, kar je bilo dovolj. Le dva tekmovalca sta prekoračila ta čas za dve minuti, dovoljena pa je bila osemminutna prekoračitev.

Večjih pripomb glede takšnih tekmovanj nimam, želim pa si, da bi se nagrade za najboljše kovinarje v celi Jugoslaviji končno enkrat poenotile. Na republiških in internih tekmovanjih so najboljši dosti više nagrajeni, kot smo na primer mi, in dobijo za zmago tudi po dva osebna dohodka, dragocene praktične nagrade, pa še kakšne nagradne proste dneve. Rad bi poudaril, da mi ne tekmujemo zaradi denarja, želim pa si, da bi bili za takšne uspehe vsi enako nagrajeni. Pri vsem tem pa v ostalih republikah tudi drugače bolje poskrbijo za svoje tekmovalce. Na primer zdaj v Pulju se je pokazalo, da so dobili vsi tekmovalci iz drugih republik popolnoma nove civilne obleke (oblekli so jih od čevljev do kravate), delovali so enotno in elegantno, vsi tekmovalci pa so dobili tudi lepe delovne obleke. Najbolj neurejeno smo delovali tekmovalci iz Slovenije in iz SAP Kosova. Žal mi je, da prihaja do tako velikih razlik, ki nehote vzbujajo nezadovoljstvo.

S tekmovanji še ne nameravam zaključiti, mislim pa, da si bom vzel malo premora in se bom udeležil šele tekmovanja, ki bo čez dve leti v Sloveniji.

Janez Žmavc je letos dosegel četrto mesto. V Litostroju je zdaj že deseto leto, tako kot Bernard pa se je tudi on izučil pri zasebniku. Doslej se je udeležil petih tekmovanj v Ljubljani, trikrat je tekmoval na republiškem tekmovanju in letos prvič na zveznem. O tekmovanjih in nagradah ima podobno mnenje kot Bernard, dodal pa je še:

»Svoj izdelek sem prinesel seboj, najbrž malo tudi zaradi razočaranja. Rezultati so bili namreč objavljeni tako pozno, da se vsi nismo mogli pravočasno pritožiti, mislim pa, da sem si glede na nabrane točke iz teoretičnega dela tekmovanja in glede na kvaliteto izdelka zaslužil višje mesto. Toda kaj moremo!

Glede nagrad mislim isto kot Bernard, za bodoča tekmovanja pa si želim, da bi bila bolj objektivna glede ocenjevanja. Na žalost se dokaj pozna prisotnost »domačega terena«.

Mislim, da so taka tekmovanja precej množična, če pa bi želeli pridobiti še več mladih tekmovalcev, bi morali skrajšati teoretični del samoupravljanja na račun strokovnih vprašanj. Veliko mladih se ustraši zahtevnih vprašanj in se zato ne prijavljajo na tekmovanja. Res je, da se snovi učimo skupaj in se na oba dela (teoretični in praktični) še posebej pripravljamo v tovarni, vendar so takšna tekmovanja še vedno zelo zahtevna. Tekmovanje pa se bom še udeleževal in upam, da bom imel v bodoče več sreče — vsaj takšne, ki ne bo odvisna samo od mene!

M. M.

Usposabljanje specializiranih enot civilne zaščite v okviru »NNNP 1985«

V okviru letošnje vaje NNNP '85 »VELIKI POŽAR« so v oktobru 1985 potekale vaje posameznih specializiranih enot civilne zaščite. Namen teh vaj — usposabljanje pripadnikov CZ — je bil, da so enote posameznih specializiranih enot CZ usposobljene, da lahko nudijo pomoč v primeru hudih nesreč — pri reševanju ljudi in materialnih dobrin. Vse več hujših nesreč — požarov (v Sloveniji jih je bilo letos že preko 900!) narekuje, da se specializirane enote CZ nenehno izpopolnjujejo, saj so le tako vedno usposobljene nuditi pomoč pri reševanju človeka in materialnih dobrin.

1. VAJA TEHNIČNO REŠEVALNE ČETE

Vaje TR čete so potekale po oddelkih in so bile organizirane tako, da je lahko vsak pripadnik CZ v celoti spoznal, utrdil in poglobil znanje o načinih reševanja ljudi in imetja, v katerem se je specializiral. Vaja je pokazala, da kljub nekaterim pomanjkljivostim pripadniki CZ sorazmerno dobro obvladajo tehnično znanje pri reševanju.

2. PRVA MEDICINSKA POMOČ

Prva pomoč je v primeru naravnih nesreč in v primeru vojne izrednega pomena. S pravilno in pravočasno intervencijo se lahko reši marsikatero življenje. V tem smislu je potekala tudi vaja prve medicinske pomoči. Enota PMP je izvajala vajo v nujenju prve pomoči v primeru hudih nesreč, ki nastane pri izbruhu požara. Da so pripadniki PMP lahko praktično izvedli vajo, so pri sami vaji sodelovali pripadniki CZ za zveze kot simulanti-poškodovanci. Pripadniki so bili organizirani v četvorke z namenom, da lahko v celoti oskrbijo poškodovanca, vključno s transportom. Sami vaji je prisostvoval zdravnik, ki je v zaključku vaje poudaril, da je enota PMP dobro pripravljena ter da je pokazala dobro tehnično znanje.

3. GASILSKA ČETA CIVILNE ZAŠČITE

Poseben poudarek letošnje vaje NNNP je bil dan področju požarne varnosti. Pripadniki so po vnaprej pripravljenem programu izvedli mokro vajo na objektih tozdov TVN ter IRRP. Vaja je pokazala, da so pripadniki sorazmerno dobro pripravljene ter da lahko v primeru požara ali večje katastrofe uspešno ukrepajo.

V oktobru — mesecu požarne varnosti — je pred DO Litostroj potekalo občinsko tekmovanje pripadnikov civilne zaščite gasilskih enot ter enot industrijskih gasilskih društev.

Tega tekmovanja se je udeležila tudi desetina gasilske enote CZ ter dve ekipi (ženska in moška) IGD Litostroj.

Rezultati tekmovanja so pokazali, da so pripadniki civilne zaščite, gasilske enote kot tudi gasilci IGD dobro pripravljeni za primer nujenja pomoči pri izbruhu večjih požarov ali elementarnih nesreč. Na tekmovanju je sodelovalo 12 desetih enot civilne zaščite. Naša desetina civilne zaščite gasilske enote je kljub nekaj spodrsrljajem ter zapletom zasedla solidno peto mesto, ekipi IGD (moška in ženska) pa zelo dobro drugo mesto.

Ti rezultati naj bodo spodbuda za nadaljnjo delo ter usposabljanje, kajti le tako bodo pripadniki civilne zaščite usposobljeni v slehernem trenutku nuditi pomoč ljudem in jim pomagati pri reševanju materialnih dobrin.

4. ENOTA ZA VZDRŽEVANJE ZAKLONIŠČ

V primeru napada s sodobnim orožjem ter kemičnim in biološkim orožjem je poglavitnega pomena dobro usposobljeno zaklonišče ter seveda dobro usposobljena enota pripadnikov EVZ.

Pripadniki enote za uporabo in vzdrževanje zaklonišč so v vaji pregledali delovanje naprav ter uporabo le-teh. Smisel vaje je tudi, da se ugotovijo morebitne napake in da se odpravijo.

5. VOD RBK-ZAŠČITE

Pripadniki voda RBK enote na vaji NNNP '85 niso bili prisotni, marveč so se dopolnilno izobraževali po posameznih oddelkih. Na tem usposabljanju so se do podrobnosti seznanili, kako se izvaja izvidništvo, dekontaminacija ljudi ter dekontaminacija tehnike in vodenje samega voda.

Za zaključek lahko poudarimo, da so pripadniki posameznih specializiranih enot dobro pripravljene ter so usposobljene nuditi pomoč ljudem in speljati reševanje materialnih dobrin.

V. Štruklec

O delu mešanega pevskega zbora

Kot sem obljubila, nadaljujem s poročanjem o delu Mešanega pevskega zbora Litostroj, najprej pa naj v imenu vseh članov pevskega zbora zapišem naslednje vabilo:

Dragi Litostrojčani! Vsi, ki radi pojdete in ki ste radi v družbi prijateljev in veselih ljudi, pridite med nas!

Vadimo dvakrat tedensko v mali dvorani našega Izobraževalnega centra v ponedeljkih in sredo od 18. do 20. ure.

Z vajami smo začeli 2. septembra, imeli pa smo tudi intenzivne vaje 20. in 21. oktobra na Soriški planini, ko smo spoznavali nov program in utrjevali staro. Vaje so bile zahtevne, saj smo v dveh dneh naredili toliko, kot bi na vajah v Ljubljani naredili v treh tednih ali šestih vajah.

Seveda pa tudi na družabnosti nismo pozabili. Razveselili smo se in nasmejali ob pripovedovanju šal ter zaplesali ob zvokih prijetne glasbe, ki nam jo je zaigral Branko.

Nekateri najbolj zagnani so si v enem dnevu privoščili kar tri vzpone na Lajnar in Trauh. Manj zagnani smo šli na krajše sprehode po prelepi jesenski Soriški planini, pa tudi trening hoje s hoduljami ni izpadel. Moram povedati, da smo se v koči zelo prijetno počutili. Vse osebe je z oskrbnico, kuharico in sobaricami bilo prijazno in pozorno, poleg tega pa smo bili prijetno presenečeni nad snaznostjo koče (kljub pomanjkanju vode) in doma, in tudi hrana je bila izvrstna. Z eno besedo: osebe v litostrojski koči zaslužijo oceno odlično!

V času od 2. septembra smo torej pridno vadili in se zabavali, pa tudi že nastopali. 7. septembra smo sodelovali na proslavi ob 35-letnici samoupravljanja v Litostroju. 14. oktobra smo izvedli celovečerni koncert v Domu upokojenec v Mostah, kjer smo že redni gostje. Oskrbovanci in uslužbenci doma nas pristrčno sprejmejo in med njimi se imamo vedno lepo. Zadovoljni so oskrbovanci, ker jim prinesemo veselje in pesem, in zadovoljni smo mi, ko vidimo njihove sijoče oči.

Letos smo že četrty sodelovali na reviji pevskega zbora, ki jo združeni proizvajalci strojne opreme, ki je bila 26. oktobra v Trbovljah. V prekrasni akustični dvorani Delavskega doma v Trbovljah se je zbralo preko 120 pevcev. Prišel je Moški zbor Metalne iz Maribora, Ženski pevski zbor Kladivar iz Žirov, nonet Vitra iz Ribnice, oktet STT iz Trbovelj, oktet Kostroja iz Slovenskih Konjic in seveda Mešani pevski zbor Litostroj.

Sodelovanje na tej reviji nima tekmovalnega značaja, vendar se vsi nastopajoči potrudimo, da izvedemo svoj program čim boljše in čim boljše.

Prijetno presenečenje na tem srečanju so nam pripravila dekleta noneta Vitra iz Ribnice, ki so svoj program izvedle umetniško dovršeno. Svojo ubranost je pokazal tudi ženski pevski zbor iz Žirov, pa tudi trboveljski oktet je bil prijetno presenečenje. Prvič je na srečanju sodeloval oktet iz Kostroja iz Slovenskih Konjic, in poslušalci so ga lepo sprejeli. Tudi izvedbe litostrojskega pevskega zbora so bile opažene in toplo sprejete. Naš pevski zbor je izvedel tri pesmi, in sicer: Naglo puške smo zgrabili, Strunam in Čiri-biri bela. Izvedli smo pesmi, s katerimi smo pokazali, da znamo zapeti udarno in zagnano, čustveno in umirjeno, ter razigrano in sproščeno. Menim, da smo uspeli, kar so potrdili tudi poslušalci s svojim aplavzom. Škoda je le, da dvorana tokrat ni bila polno zasedena.

Po izvedenem programu vseh sodelujočih so vsi zbori prejeli spominsko plaketo s četrtega srečanja pevskega zbora SOZD ZPS, nakar smo se skupaj napotili v bližnji hotel na prigrizek in kozareček dobrega vinca.

V družabnem srečanju je bilo razpoloženje prijetno in sproščeno. Pesem je sledila pesmi in spontano smo se združili v en sam zbor. Prijateljstva so se poglobljala, sklepala so se nova, pozabili smo na skrbi vsakdanjika.

Pesem je tista, ki nas povezuje, ki nas sprošča in osrečuje. Škoda le, da smo bili vezani na prevoz. Morali smo se posloviti od prijateljev z željo, da se prihodnje leto zopet srečamo.

Komaj je izzvenela pesem v Trbovljah, že načrtujemo nove nastope in koncerte. Zavedamo se, da mora zbor nastopati, da mora biti stalno aktiven, ker le tako napreduje. Načrtujemo promenadni koncert, ki bi ga izvedli nekje na Dolenjskem, od koder se vozijo v Litostroj naši sodelavci. Upamo, da bomo svojo željo lahko uresničili in da nas bodo naši delovni tovariši sprejeli tudi na »svojem terenu«.

Naše želje po nastopih so velike, a morali jih bomo uokviriti s programom, ki nam ga bodo dovoljevala finančna sredstva. Več o načrtih, delu in uspehih bomo še pisali, vas Litostrojčane, pa vabimo, da se nam pridružite. Obljubjamo, da se bomo potrudili in vsakega novega člana zbora seznanili z našim programom in mu pomagali prehoditi prve korake pri vključevanju v skupino. Priznamo, da je vsak začetek težak, da je bolj enostavno ob hladnem in meglenem večeru ostati ob televizorju v prijetno zakurjeni sobi, toda ni lepšega, kot so taka odrekanja, poplačana ob skupnih uspehih, ko začutiš, da nisi sam, da si član lepe in prijetne skupine, da si prijatelj med prijatelji. Litostrojčani, pridite med nas!

M. Kreft

Naši športniki uspešni na Češkem

Na povabilo športnikov ČKD Blansko iz ČSSR je od 19. do 22. oktobra letos potekalo srečanje športnikov ČKD Blansko, Juliusa Fučika iz Brna in Litostroja. O samem srečanju so se že večkrat pogovarjali sindikalni predstavniki teh treh delovnih organizacij, vendar je do uresničitve zamisli prišlo šele letos. Kljub temu, da srečanje športnikov ni bilo predvideno v načrtih aktivnosti za leto 1985, pa so bili ob dobri volji športnikov vsi problemi rešeni. Tako so se finančna sredstva zbirala iz prispevkov športnih sekcij in prispevka KOOS, pa tudi vsak udeleženec je prispeval 4000 dinarjev in porabil dva dneva rednega letnega dopusta za čas odsotnosti z dela. Poleg športnikov so se srečanja udeležili tudi predsedniki športnih sekcij (to je bila zahvala za njihovo delo in prizadevanja na športnem področju).

Po dolgi nočni vožnji smo prispeli v Jedovnice, kjer so nas nastanili v ličnih počitniških hišicah. Po ogledu Brna in Blanskega ter obisku nekaterih kulturno zgodovinskih ustanov na Moravskem, so si športniki z veli-

kim zanimanjem ogledali prizorišča športnih srečanj. Nato so se pomerili v nogometu, namiznem tenisu, v streljanju (moške in ženske ekipe) in v kegljanju (moške in ženske ekipe).

Ob tem velja poudariti, da so bili vsi športni objekti zelo lepo urejeni za tekmovanje. Tako je tekmovanje v kegljanju potekalo na novem šeststeznem kegljišču. Vreme je bilo tekmovalcem naklonjeno, čeprav je bilo precej hladno.

In kakšni so rezultati?

Skupno so litostrojski tekmovalci zasedli prvo mesto. Po panogah pa so bili rezultati naslednji:

v nogometu so Litostrojčani zasedli prvo mesto, prav tako tudi v streljanju z zračno puško (mešana ekipa) in v kegljanju (moški in ženske). V namiznem tenisu pa smo izgubili prvo mesto le za las.

Bolj pomembno od rezultatov pa je, da so se med športniki stkale nove prijateljske vezi. To je tudi osrednji namen srečanja. Na poslovilnem večeru športnikov je bila izražena želja, da bi taka srečanja postala stalna. Zato kaže vse ovire, ki so se pojavljajo, čimprej razrešiti.

Z. Adlešič
J. Šmon

SREČANJE »BRATSTVO IN ENOTNOST« V KRALJEVU

Vsako leto oktobra poteka v Kraljevu srečanje »Bratstvo in enotnost« v spomin na oktober 1941, ko je bilo ustreljenih 6000 nedolžnih žrtev fašističnega nasilja.

Ljubljano je letos na tem srečanju zastopala delegacija občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana-Šiška, biatlonci iz Donita in šahisti iz Litostroja. Na komemoraciji je bilo poudarjeno: »Kraljevo 1941 se ne sme nikoli več ponoviti!«

J. Šmon

Ekipo litostrojskih strelcev pod ostrim očesom Janeza Mrkuna je premočno zmagala na troboju ČKD Blansko, Litostroj in Julij Fučík Brno

Našemu nogometnemu selektorju Miju Stanku se je po zmagi Litostrojčanov nad ČKD Blansko 3 : 1 utrdil razmajan stolček. Na sliki naši nogometaši v hitrem protinapadu

Na prekrasnem »večpasovnem« kegljišču v Blanskem so naši položili tako v ženski kot moški konkurenci največ kegljev

Mojs tri bele žogice so tokrat neleteli na trdega nasprotnika. Po zagrizenem boju so se morali samo zadovoljiti z drugim mestom

Priznanja krvodajalcem

14. oktobra letos so bila v jedilnici tozda TVN podeljena priznanja vsem tistim krvodajalcem, ki jih do zdaj še niso prejeli. Podelitvi je prisostvoval predsednik občinskega Rdečega križa tovariš Janez Kralj, ki je uvodoma povedal nekaj besed o pomenu krvodajalstva. Litostrojski upokojenec, dolgoletni krvodajalec in predsednik komisije za krvodajalstvo pri Rdečem križu tovariš Ante Burič pa je zbranim krvodajalcem spregovoril o prvih korakih krvodajalstva v Litostroju.

Priznanja za 5, 10, 15, 20 in 25-krat darovano kri je 206 krvodajalcem podelila tovarišica Marjana Bolta, predsednica komisije za socialna vprašanja in družbeni standard v Litostroju. Vsem prejemnikom priznanj iskreno čestitamo, ostale člane kolektiva, ki še niso bili v naših vrstah, pa vabimo, da se nam pridružijo. (Foto: t. š.)

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajatelj svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in

člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Majo Pahor, Mirko Čepuran, Slobodan Nikolić, dipl. ing. Anton Brcar, Toni Skušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 558-341 (n. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Nova športna sekcija

Ni še dolgo tega, ko smo ob obalah našega morja prvič opazovali obupna prizadevanja fantov, da bi obstali na nekakšnih belih deskah. Na vsak način so hoteli izvelči iz morja jambor, na katerega je bilo vpeto jadro, pa so še sami popadali z deske v morje. Gledalci na obali so se seveda imenitno zabavali in sklepali stave, koliko časa bo kdo obstal na deski.

Minilo je nekaj let in jadranje na deski, kot se nova športna zvrst imenuje, je v kratkem času osvojila svet. Postavila se je ob bok tako popularnim in masovnim športom, kot je smučanje ali kolesarjenje. Tudi organizacijsko se je oblikovala, tako da je povezana v klubih, nacionalnih in mednarodnih zvezah.

Jadranje na deski je dalo neverjeten impulz celim gospodarskim panogam. Največjo korist imajo seveda proizvajalci umetnih smol in steklenih vlaken oziroma tkanin, iz katerih so jadralne deske izdelane. Kot gobe po dežju so zrastle tovarne, ki proizvajajo deske, jambore, jadra, posebne obleke za jadralce in mnoge stvari, ki jih jadralci potrebujejo. Razvoj gre bliskovito naprej. Navdušenci kupujejo vedno nove izdelke, ki jih bruh sodobna industrija. Tisto, kar je bilo lično včeraj, danes ni več dobro. Proizvajalci se trudijo, da bi bili najboljši ta hip, kdor zaostane, propade ali se pridruži močnejšemu, sposobnejšemu. V dir se spusti tudi turistično gospodarstvo, ki podreja svojo ponudbo jadralcev na deski. Na zanimivih krajih, kjer so več ali manj stalni vetrovi, gradijo nove kampe in hotele, organizirajo šole jadranja, krajše ali daljše izlete in še marsikaj.

Kaj pa mi Jugoslavlani, Slovenci? Mogoče je bilo storjenega. Veplas iz Titovega Velenja in Imgrad iz Ljutomera proizvajata deske. Donit, Veplas in zasebni obrtniki proizvajajo jambore, jadra proizvaja Tovarna usnja Slovenj Gradec in zasebniki, posebne copate Alpina Žiri in Planika Kranj, obleke Toper in zasebniki, ostalo mnoga manjša podjetja. Marsikatero izdelke izvozijo. Turistične organizacije se vključujejo v ponudbo, ki je vedno uspešnejša. Na tem področju ima Jugoslavija neomejene možnosti. Jadransko morje je pravljico lepo, okrašeno z mnogimi zalivi in otoki, s primernimi vetrovi je kot magnet, ki dokončno zasvoji vsakega jadralca na deski. Toplo morje je poseben dodatek. Ali smo sposobni vse to izkoristiti in ponuditi nam in svetu? Na žalost se tudi na tem področju kaže klasična jugoslovanska konservativnost in počasnost pri reagiranju na sodobna turistična gibanja. Reke denarja tečejo mimo nas. Ta denar bi mi seveda radi imeli, vendar če bi kdo drug postoril, kar je potrebno. Kljub temu se stvar razvija. Mnogo ugodnejši položaj kot v Jugoslaviji v celoti je v Sloveniji, kjer je postalo jadranje na deski zelo priljubljeno in tudi organizirano. Vsa podjetja, ki proizvajajo potrebne proizvode, so iz Slovenije. Zanimanje za jadranje na deski se počasi širi na ostala področja, posebno na področje Istre in Hrvatskega primorja. Priljubljeno postaja področje Brača, Hvara in Korčule.

Na teh področjih pihajo zelo ugodni močni vetrovi. Ta področja, zlasti Bol na Braču, so v tujini znana kot jugoslovanski Havaji. Množice ljubiteljev jadranja iz vse Evrope prihajajo uživati to čudovito darilo narave.

Mnogi ljudje tudi pri nas še niso dojeli, da je šport v celoti vtkan in vpet v življenje posameznika in družbe v celoti. Zaradi tega se mi zdi zelo koristno, da v Litostroju pospešujemo športno dejavnost in se prilagajamo sodobnim gibanjem. V okviru konference osnovnih organizacij sindikata TZL deluje že več športnih sekcij, ki so v celoti opravičile svoj obstoj. V teh okvirih želi delovati tudi sekcija za jadranje na deski Litostroj (skrajšano sekcija JDL). Anketa, ki je bila pred časom izvedena, dokazuje, da želijo Litostrojčani sodelovati v športih, katerih aktivnost se odvija na vodi, posebno zanimanje pa vzbuja jadranje na deski. Anketiranci si želijo v času dopustovanja aktivni oddih. Naučiti se želijo jadranja na deski, te atraktivne športne spretnosti. Obenem smo ugotovili, da so v Litostroju mnogi, ki se z jadranjem na deski že ukvarjajo. To dejstvo moramo izkoristiti in tako že aktivne, kakor tudi bodoče jadralce združiti v okvir organiziranega delovanja. V ta namen smo ustanovili oziroma izvolili iniciativni odbor, ki bo ukrenil vse potrebno, da ustanovimo to sekcijo.

V programu delovanja bo osrednja naloga, da skupaj s tozdom ZSE v Fiesi

uredimo litostrojski center za vodne športe. Ta želja je stara že nekaj let, vendar do danes še ni dozorela. Gotovo je interes Litostroja, da nudi svojim delavcem aktivni oddih, pa naj bo to učenje plavanja, veslanja ali jadranja. Seveda to tudi nekaj stane. Urediti bo potrebno primeren prostor za shrambo in za izposojno športnih rekvizitov. V našem domu v Fiesi bo moral delovati tudi športni animator, ki bo skrbel za športno življenje dopustnikov in na njihovo dobro počutje. Vsekakor dosedanji standard dopustovanja ni več primeren in ga moramo s skupnimi močmi dvigniti na višji nivo. Gotovo pa to ni samo stvar ZSE, ampak Litostroja v celoti.

Izdelali bomo tudi pripomočke, s pomočjo katerih se je mogoče jadranja na deski naučiti bistveno hitreje. Brez padcev v vodo seveda ne bo šlo, vendar se z vajami na pomagalu (simulatorju) začetniki naučijo jadranja veliko hitreje in z manj napora. Z jadranjem na deski je približno tako kot s smučanjem. Premostiti je potrebno začetne težave in osvojiti osnove, nakar te stvar zagradi in dokončno zasvoji.

Nepozabni so trenutki, ko z vetrom tiho drsiš proti otoku na Blejskem jezeru, ali na Cerknškem jezeru, kjer se ljubitelj narave od lepote zasolzi oko. Morje, ta velika in vedno nemirna vodna ploskev, je večni izziv vsem, ki se radi borijo z valovi.

Jadranje na deski je šport mladih po srcu, se pravi vseh, ki imajo pogum in dobro voljo. Z drugimi besedami: leta niso važna, važno je želeti in poskusiti. Nisem še srečal jadralca, ki je nehal jadrati, ker se je tega naveličal. Nekateri rečejo, da je postalo vse skupaj malo drago, kar je res. Organizirani v akcijo lahko vse stvari dobimo ceneje. Tudi zaradi tega priporočamo Litostrojčanom, da se nam pridružijo. Ne moremo si kaj, da vas ne povabim z geslom: **Pridružite se nam v igri z vetrom!**

V. Jankovič

ANKETA

O športno rekreativni dejavnosti pri nas

V zadnji številki našega časopisa smo pričeli predstavljati rezultate ankete o športni rekreaciji. Danes nadaljujemo z rezultati statistične obdelave.

— Na vprašanje, s katerimi rekreacijskimi panogami se anketirani ukvarjajo, smo dobili naslednje odgovore:

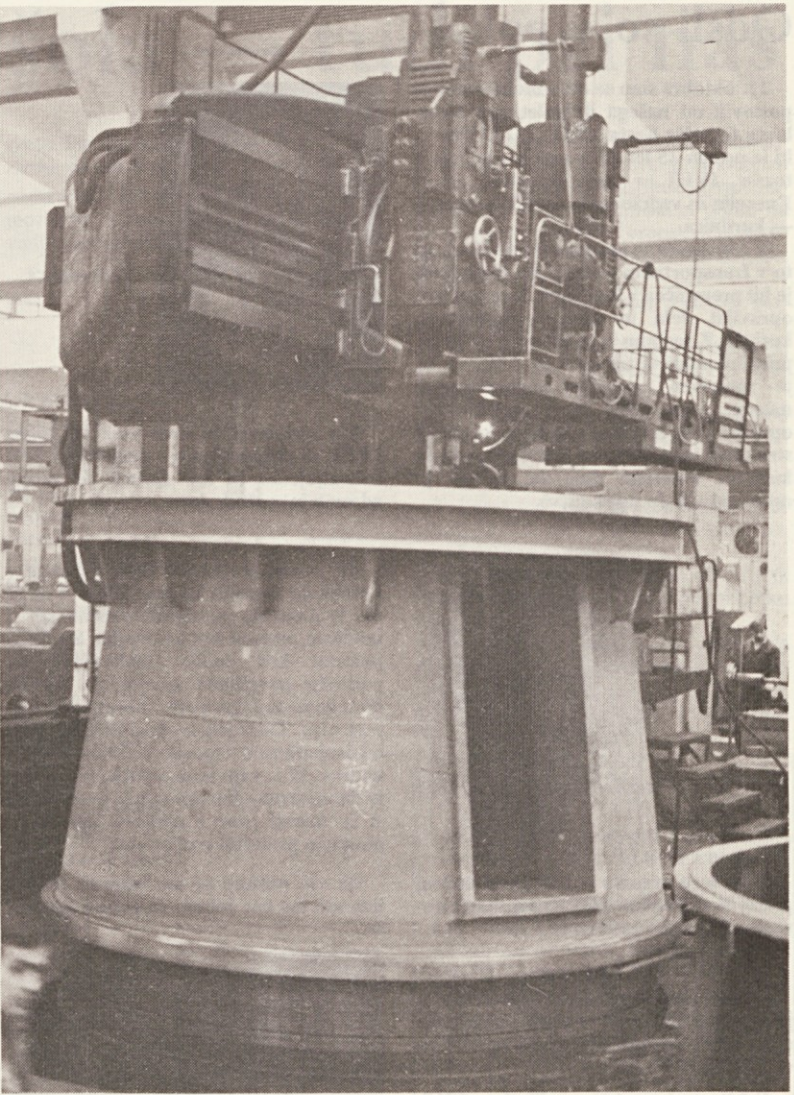
1. smučanje 30,2%
2. plavanje 27,7%
3. nogomet 25,3%
4. izleti 25%
5. kegljanje 23%
6. aerobika (samo ženske) 17%
7. namizni tenis 16%
8. tek v naravi 15%
9. šah 12%
10. košarka 11,4%
11. ribolov 10%
12. streljanje 8,7%
13. odbojka 7,3%
14. tenis 6,8%
15. balinanje 6,3%
16. veslanje 4,3%
17. jadranje na deski 3,5%
18. borilni šport 3,5%
19. športni plesi 1,4%
20. kolesarjenje 0,5%

Iz tabele ja razvidno, da je smučanje ne samo slovenski, ampak tudi litostrojski šport številka ena. Postavlja pa se vprašanje, kako dolgo se bo ta trend zaradi upadanja življenjskega standarda in vse višjih cen smučarske opreme še nadaljeval. Zato je naloga smučarske sekcije in oddelka za letovanje ponuditi čim ugodnejše programe za naše delavce in njihove družinske člane. Glede na interes se kaže potreba po cenejši organizirani nabavi športne opreme ali celo po izposojevalnici smučarske opreme.

— Anketiranci, ki se s športno rekreacijo ne ukvarjajo (21%), so kot glavni razlog neaktivnosti navedli pomanjkanje časa. Ostali razlogi (nimam možnosti, zdravstveni razlogi, interes) nimajo velike teže.

— S tekmovalnim športom se ukvarja neznatno število delavcev (0,3%), kar je pri relativno mladem kolektivu izjemno nizek odstotek. Sem sodijo tudi vrhunski športniki zveznega in mednarodnega razreda, katerih status v združenem delu še ni sistemsko rešen.

V Litostroju je glede na rezultate an-

Podstavek nosilnega ležaja (težak 30 ton) za HE Haditha je izredno zahteven sklop turbine. Zahteva paralelnosti in centričnosti je tri stotinke milimetra (Foto: E. L.)

Opomba: Vsak anketiranec je lahko odgovoril na več možnih vprašanj.

Ker smo anketo izvedli pred letnimi dopusti, je vprašljiv podatek, da je letos letovalo na morju 69,3%. Vemo, da so se življenjski stroški in cene letovanja tako zvišale, da so vplivale na število tistih, ki so si lahko privoščili morje. Da to število ne bi upadlo, bo nujno organizirati še bolj poceni letovanje delavcev.

— Iz vprašalnika je razvidno, da veliko delavcev, ki letuje ob morju (69%), ne letuje v okviru litostrojskih možnosti, 25% je takih, ki jih koristijo občasno in le 16% redno.

Iz obeh zadnjih vprašanj se potemtakem da oceniti, da si mora približno 1800 delavcev Litostroja organizirati letovanje mimo litostrojske ponudbe.

— Na vprašanje, katere športno rekreacijske programe si želijo delavci na letnem dopustu, so odgovorili naslednji:

- igre z žogo 29%
- izleti 23%
- balinanje 23%
- čolnarjenje 20%
- jadranje na deski 18%
- namizni tenis 9%

Iz odgovorov na zgornja vprašanja lahko sklepamo, da si naši delavci na letnem dopustu želijo več kot samo posteljo in prehrano. Vse več delavcev spoznava, da pasivni oddih brez rekreacijskih aktivnosti ne daje željenih rezultatov.

Posebno vprašanje je vprašanje športnih objektov za potrebe delavcev Litostroja. Anketa ugotavlja, da 37% pogreša

stroja. Anketa ugotavlja, da 37% pogreša lastno telovadnico oziroma športni center za potrebe izobraževanja v dopoldanskem času in potrebe rekreacije v popoldanskem času. Sedaj za sprejete programe najemamo najrazličnejše objekte, od telovadnic, kegljišč, tenis igrišč in podobno, za kar namenimo 80% vseh sredstev, ki jih KOOS TZ Litostroj zagotavlja za to dejavnost.

Tako smo končali interpretacijo osnovne statistike in nam preostane, da prihodnjič predstavimo pomembnejše povezave ter statistično zanimive razlike glede na posamezne možnosti športno rekreativne dejavnosti med našimi delavci.

J. Šmon
in V. Miheljak

PESNIŠKA ZBIRKA IZ MAJDANPEKA

V Majdanpeku je letos izšla knjiga pesmi z naslovom »Naša mala minevanja« (»Naše male prolaznosti«). Izdalo jo je Kulturno umetniško društvo »Velimir Markičević« oziroma Književni klub »Zlati Pek«. V njej objavljajo pesmi trije mladi pesniki: Esad Laličić, Živanka Dragošanić in Radovan Živanović. Za objavo v našem glasilu smo izbrali nekaj pesmi Radovana Živanovića, rojenega leta 1954, strojnega inženirja v Rudniku bakra Majdanpek.

PESEM O DORATU

...umrl je metaje s kopiti
oči v nebo...

Milutin Ž. Pavlov

še enkrat so se
s škripanjem
odprla težka vrata
izvsa katerih se
vriskajoč
vzpenjaš do mojih
spominov

nad pašnikom
zopet preletava zvezda
ki sem jo s poljubom
prižgal na tvojem čelu

topi se sladkor
s katerim ti v kroge
zapiram staccato

na mojih iztegnjenih
dlaneh
ostalo bo tvoje srce

UVODNA PESEM NAPISANA NA LAZARJEVO SOBOTO

že zdavnaj sem spoznal
zakone podobnosti in dotikov

in vprašam se
zakaj človek skozi veke
kot nepotrebno prtljago
vleče obrede in tabuje

vendar če so danes
morda
deklice
vnesle v moj dom
vrbove vejice
in pesem
bi jih brez pomišljanja
daroval za

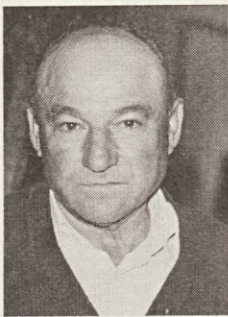
zdravje
napredek

in srečo

Odšli so v pokoj

21. oktobra smo se ob odhodu v pokoj poslovili od našega dolgoletnega sodelavca tovariša Krsta NEDELJKOVIČA, ki je polnih 25 let združeval svoje delo v tozdu IVET v organizacijski enoti Energija in vzdrževanje cevni instalacij — kurilnica.

V Litostroju se je zaposlil leta 1961, in to v transportnem obratu. Po dveh letih je bil premeščen v kurilnico, kjer je sprva opravljal dela in naloge pomožnega kurjača. Z vestnim in marljivim delom ter pridobljenimi izkušnjami je dokazal, da je sposoben opravljati odgovornejše naloge. Leta 1974 je po predhodno opravljenem tečaju za kurjača napravil strokovni izpit. Zasedel je delovno mesto kurjača, katerega dela in naloge je opravljal vse do upokojitve.

Vsi sodelavci in tudi vodstvo tozda IVET se mu za njegovo dolgoletno delo zahvalujemo in mu želimo še veliko zdravih in srečnih dni.

Bil je naš dolgoletni član, saj se je v Litostroju zaposlil že leta 1949. Ves ta čas je delal na površinski zaščiti, sprva kot ličar, pozneje kot delovodja. Ker se je pokazal kot dober strokovnjak na področju površinske zaščite, mu je bila dodeljena naloga vodje obrata na tem področju. Tako je s svojimi dolgoletnimi izkušnjami znal usposobiti veliko mlajših kadrov, ki so v tovarno prišli brez poklica in danes strokovno opravljajo delo, saj so si že mnogi prav z njegovo nesebično pomočjo pridobili svoj poklic.

Za vse našeto se mu iskreno zahvalujemo ter mu želimo še veliko zdravih let.

V mesecu avgustu je odšel v zasluženi pokoj tov. Martin ROP, vodja površinske zaščite v tozdu MONTAŽA.

Lepega jesenskega dne v septembru se je od nas poslovila in odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka tovarišica Jelisa-veta IGLIČ.

V Litostroju se je zaposlila leta 1963, najprej v sivi livarni, kasneje pa dolga leta v pločevinarni. Svoje delo je opravljala vestno in natančno, saj delo referen-ta osebnih dohodkov zahteva prav to.

Za ves njen trud se ji zahvaljujem in ji ob odhodu v pokoj želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let.

sodelavci tozda PZO

Pri nas se je zaposlil 23. 7. 1962 kot strojni formar. To delo je uspešno opravljal vse do ukinitve tega delovnega mesta v jeklolivarni. Nato je nekaj časa delal pri ročnem formanju, pretežni del svojega dela pa je bil pripravljalca peska. Kljub težkim delovnim pogojem in izmanskemu delu je bil ves čas vzoren in vesten sodelavec ter vedno pripravljen pomagati. Pri svojih sodelavcih je na osnovi lastnega dela užival veliko za-upanje.

Za njegov trud se mu zahvaljujemo in želimo, da bi še dolgo zdrav in zadovoljen užival zasluženi pokoj.

Sodelavci iz livarne
jeklene litine

Avgusta se je od nas poslovil in odšel v zasluženi pokoj tovariš Milan ŠKODA.

Oktobra je praznoval 50-letnico naš sodelavec Drago DEČMAN. Ob tem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še veliko uspehov v življenju in delu.

Sodelavci iz tozda PTS

V novembru in decembru letos bosta praznovala 50-letnico naša sodelavca Franc MEDVED in Anton ŠA-VOR. Ob tem življenjskem jubileju jima vsi sodelavci iz tozda PUM iskreno čestitamo.

Zdravo vojaki

Po nekajmesečnem zatišju je ponovno prišel čas, da se oglasimo v vaši rubriki. Počasi se bliža zima, naznaja jo jutranja megla. Upamo, da bodo zimski dnevi v vas, vojaki, zbudili iskro, ki bo prizgala nekaj smisla za pisanje. Doslej žal lahko le ugotavljamo, kljub vsakokratnem pozivu, da nismo še nikogar pripravili do tega, da bi napisal nekaj zanimivosti iz vsakdanjega vojaškega življenja. Lahko nam pišete tudi o zanimivostih in značilnostih posameznih krajev, kjer se nahajate. Fantje-vojaki, svinčnik v roke in že pričakujemo vaša pisma!

Od zadnjega oglašanja v rubriki »Zdravo vojaki« se je nabralo precej pisem in pozdravov, predvsem z naslednjo vsebino: Sporočam vam novi naslov... ali: Pošljite mi časopis... ali: Kdaj bom dobil obljubljeno nagrado... Le redkokdo nam napiše nekaj več, vojak Marjan iz Novega Sada pa nam je napisal: Zdravo Litostrojčani!

V začetku vas lepo pozdravljam in se vam zahvaljujem za časopis Litostroj. Naš časopis z veseljem preberem ter upam, da ga bom tudi v bodoče. In kakšno je pravzaprav moje življenje v vojski?

V prvih dneh mojega življenja v vojski sem mislil, da ne bom preživel. Sedaj lahko ugotavljam, da je življenje v vojski nekaj posebnega, saj je pravzaprav takšno, kot da bi bil doma. Zakaj? Veliko ne delam, po malem se le učim večščin, katere so potrebne za naloge, ki jih opravljam v vojski. Trenutno opravljam »obuko« iz plavanja. Čez nekaj časa pa gremo na teren, kjer bo življenje še pestrejše, saj se bomo učili večščin karateja, plezanja in borilnih športov.

Pohvaliti se moram, da sem dober strelec, saj sem že dobil dva dneva nagrade.

Torej lahko vidite, da življenje vojaka le ni tako težko, kot si predstavljate, ko prejmete vpoklic za odhod v JLA.

Še enkrat se vam zahvaljujem za poslan časopis ter vam želim veliko uspehov v proizvodnji. Z veseljem bom prebral vse vesti o naši delovni organizaciji.

Lep pozdrav od vašega sodelavca Marjana.

Tudi mi se zahvaljujemo za prejeto pismo ter želimo tebi in ostalim vojakom veliko uspehov. Vojaki-delavci naše delovne organizacije, naj vam bo to pismo spodbuda za pisanje.

Pozdrave so nam poslali:

Anton Črček iz Ohrida, Janez Vodeb iz Banjaluke, Tone Rahne iz Šibenika, Radomir Gunjić, Ahmet Hajdurović iz Sordulice, Andrej Zupančič iz Surdulice, Dušan Kraj-nik iz Maribora, Franc Vidic iz Bihača, Marjan Pucelj iz Bračevaca, Igor Bizjak iz Banjaluke, Jure Reven iz Slavonske Požege, Josip Šerbetar iz Zagreba, Borut Križman iz Ilirske Bistrice, Milan Ibrčić iz Novega Sela — Makedonija, Franc Novak iz Vršca, Anton Marolt iz Sarajeva, Mitja Baranašić iz Ljubljane, Miha Tominc iz Niša, Matjaž Klavžar iz Skopja, Jože Hrovat iz Titograda, Rajko Kimovec iz Kičeva, Janez Oražem iz Čačka, Boštjan Indihar iz Maribora, Igor Jeraj iz Banjaluke, Niko Jesenšek iz Zemunika, Boštjan Mavec iz Doboja, Branko iz Banja-luke, Bojan Grmec iz Banjaluke, Franc Lašič iz Zadra, Milan Javornik iz Kranja, Novak Njenjić iz Titove Mitrovice, Josip Knez iz Rogoševcev, Danilo Petek iz Pulja, Bojan Močnik iz Tuzle, Jure Šalamon iz Splita, Jože Sudić iz Osjeka in Dragutin Župan-čič iz Ajdovščine.

Vojaki, obveščamo vas, da ste vsi tisti, ki ste odšli v JLA v času od 1. 8. 1984 do 28. 2. 1985, prejeli denarno nagrado v višini 3000 din.

Nagrado ste prejeli naslednji vo-jaki:

Zlatko Gregorić, Jovan Vidaković, Damir Šebijan, Robert Koleča, Boris Kosmač, Branko Huzjak, Aleš Simončič, Lojze Repar, Zoran Jović, Gorazd Štempelj, Vinko Podlogar, Tomaž Brinovec, Mitja Lekan, Mirko Vidrih, Svetomir Jurić, Muhamed Šabić, Nihad Hajdarević, Peter Šuštaršić, Josip Tutić, Ismir Baltić, Hasan Sijamhodžić, Rasim Bejtović, Mitja Starman, Stane Novak, Igor Lozej, Rudolf Lepen, Branko Goričar, Ivan Pongračić, Milan Udovč, Rajko Pirnat, Andrej Frantar, Franc

Zahvale • Zahvale

Ob smrti najinega očeta Antona HORVATA se zahvaljujemo sodelavcem iz kadrovskega sektorja in iz tozda TVN za izrečeno sožalje, venca in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hčerka Marica in sin Tone

Ob smrti mojega brata Janeza VID-MARJA, zaposlenega v TOZD PUM, se zahvaljujem delavcem iz tozdov PUM in IVET za denarno pomoč in podarjeni venec. Zahvaljujem se tudi vsem, ki so ga pospremili na njegovo zadnjo pot.

Andrej Vidmar

Iskreno se zahvaljujem OO sindikata TVN in Konferenci sindikata Litostroj, ki sta mi omogočili zdravljenje v zdravilišču Radenci.

Stane Šarman

Ob smrti moje mame Alojzije se sodelavcem iz TOZD Nabava zahvaljujem za izraženo sožalje, cvetje in finančno pomoč.

Drago Gorenc

Ob mojem odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem Vinku Žibetu iz tozda OB ter direktorju Leopoldu Nadlišku za poslovinne besede. Vsem svojim sodelavcem se zahvaljujem za lepa darila ter jim želim še mnogo zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu.

Cveto Vidrih

Ob smrti moje drage mame Franciške HUDNIK se iskreno zahvaljujem sodelavcem za podarjeno cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Franc Hudnik

Omogoča nam, da damo filmu ritem ter odpravimo vse pomanjkljivosti in napake originalnega posnetka. Montaža pa ima svoja pravila, zakone i zahteve, katerih se je treba držati in jih upoštevati.

Kjer je le mogoče, naj bo rez narejen v govorni pavzi ali v pavzi med dvema premikoma kamere (panoramskima ali med zumiranj), v trenutku, ko slika miruje.

Če je možno, ne naredimo več rezov v istem kadru. Če imamo npr. posnetek govornika in želimo iz njegovega govora nekaj odstraniti, tedaj bi na tem mestu nastal skok v kadru. Da to preprečimo, poiščemo v posnetku nek nevtralni kader, s katerim zapolnimo izrezani del. Dobro je, če se držimo splošnega pravila za prikrivanje rezov, ki pravi, naj si sledijo kadri različnih vrst: za velikim planom naj ne bo zopet veliki plan posnetka, ampak srednji plan, nato pa je lahko zopet veliki plan.

Če pri montaži uporabljamo video-mešalniki, lahko naredimo veliko trikov, dvojnih osvetlitev ali prehodov. da postane film bolj zanimiv. Če pa imamo za montažo na voljo le dva videorekorderja, lahko montiramo le z rezi. Pri previdni montaži sicer tudi tukaj lahko dobimo zanimive učinke. Če npr. en kader končamo pri snemanju tako, da ostrina pada in se končno čisto izgubi, drugi kader pa pričnemo tako, da ostrina postopoma narašča, smo dobili zanimiv učinek. Pri tem pa morata biti oba kadra posneta v istem planu. Podoben učinek dobimo, če en kader končamo s hitrim panoramskim zasukom kamere (»šven-

kom«), tako da je posnetek podoben nizu vzporednih črt. Naslednji kader pa pričnemo s hitrim zasukom v isti smeri. Tako sta si oba kadra podobna in pri montaži lahko enostavno preidemo iz enega v drugega.

Pri montaži moramo zelo paziti na smeri gibanja ljudi, živali ali predmetov. Če med snemanjem menjamo mesto, se lahko zgodi, da nekdo teče v prvem kadru v levo, v drugem pa v desno, kar je nedopustno. Lahko pa to rešimo z enim vmesnim kadrom.

Učinek hitrega minevanja časa lahko prikažemo na ta način, da nanizamo v prvo sekvenco več kratkih, enakih kadrov, toda različno osvetljenih (od vzhajanja sonca do zahajanja). Če si kadri hitro sledijo eden za drugim, dobimo občutek hitrega minevanja časa. Naslednja sekvenca pa se prične s postopnim osvetljevanjem, t.j. z odpiranjem zaslonke.

Montaža je lahko zelo ustvarjalna dejavnost, ki pa leži na dobrem znanju osnovnih zakonov in pravil. Poleg študiranja specialne literature o filmih in elektronski montaži je priporočljivo spremljati TV programe in analizirati, kako so zmontirani, kako si sledijo kadri in kako je izražena neka misel ali ideja filma.

Ker je montaža zahtevno delo, moramo pred montažo pregledati tehnično brezhibnost aparature, vseh kablov ter priključkov in povezave z monitorji, uporabnost kasete, če ta ni slučajno že posneta in je dovolj dolga za naš film. Tako se izognemo težavam, ki bi nastale

Lavrič, Slavko Koželj, Brane Koželj, Slavko Žužek, Sead Alibegić, Darko Vehar, Gorazd Janković, Mihael Tominc, Marjan Fabjan, Andrej Jamnik, Pavel Rupnik, Jože Blatnik, Izidor Kozamernik, Milan Stevanović, Josip Mešnjak, Josip Knez, Robert Smuk, Marjan Pucelj, Dušan Dimitrijević, Ivo Hauptman, Dušan Došen, Matjaž Zihlerl, Franci Vidic, Igor Bizjak, Anton Marolt, Jurij Reven, Jože Požlep, Dragan Nedeljković, Jože Smolič, Jože Lukunić, Jože Vidrih, Branko Jeromec, Zdravko Bunić, Stanko Resnik, Mladen Vugrinec, Robert Medved, Dušan Gostič, Stanislav Pustoslemšek, Roman Bevc, Franci Weis, Erik Stopar, Srečko Vertovšek, Milan Javornik, Matjaž Sotlar, Iztok Parzer, Miodrag Veselinović, Franci Krafogel, Miha Vozelj, Bojan Sirk, Pero Drinovc, Njenjić Novak, Marko Repanšek in Janko Železnikar.

Če kateri vojak iz seznama, ki je objavljen, ni prejel denarja, prosimo, naj nam to sporoči. Prav tako nam redno javljajte spremembo vojne pošte. Le na tak način vam bomo lahko posredovali časopis ter morda še kakšno denarno nagrado. Torej potrudite se!

Že po ustaljeni navadi pa ponovno poudarjamo naslednje: Delavec, ki je odsoten z dela zaradi odslužitve oziroma doslužitve vojaškega roka, se ima pravico v 30 dneh od dneva, ki je v vojaški knjižici zapisan kot zadnji dan vojaškega roka, vrniti ne delo v svoj tozd k svojim prejšnjim delom in nalogam ali drugim delom in nalogam, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in z delom pridobljeni delovni zmožnosti. Priporočamo vsem delavcem, ki se vračate z odslužitve vojaškega roka, da se čimprej prijavite oziroma zglasite v kadrovske službi — sprejem, glede dogovora, kdaj se boste ponovno zaposlili.

Ponovno poudarjamo, da morate ob nastopu službe imeti naslednje dokumente: vojaško knjižico, osebno izkaznico, odjavno-prijavni list in začasno civilno prijavnico (samo za tiste, ki začasno prebivate v Ljubljani). Brez navedenih dokumentov se ne morete zaposliti in s tem povzročate težave ter seveda nezadovoljstvo.

Bliža se 29. november, dan republike. Za ta praznik vam želimo veliko sreče v svojih enotah ter da bi še naprej tako vestno in s ponosom branili in varovali našo Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

Vinko Štruklec

Štiridesetletnico je praznovalo podjetje, ki je že ob ustanovitvi med prvimi nalogami dobilo zahtevno zadolžitev — zgraditi industrijski gigant Litostroj. To pa ni bila edina težka naloga, ki ga je v času povojne obnove in izgradnje slovenske industrije pred ta kolektiv postavila mlada slovenska družba.

Gradbena direkcija Slovenije — GRADIS se iz tistih časov lahko pohvali z izgradnjo tovarne TAM, Kidričevega, Iskre, železarn v Ravnah, Štorah in na Jescenah.

Danes je to moderen kolektiv s 7000 delavci, ki uspešno nastopajo doma in v tujini. Ob štiridesetletnici so se nas spomnili in nam podelili zlato plaketo in priznanje za dolgoletno in uspešno sodelovanje. Litostrojčani delavcem GRADISA ob obletnici tovariško čestitamo in jim želimo še nadaljnjo uspešno rast in razvoj.

J. Babič

VIDEO

12

tehnika

Pišce: P. Požnenl

Pri tej montaži naredimo na montažnem videorekorderju z elektronskim rezom prehod iz predvajanja originalnega filma na snemanje nove vsebine. Po izteku te nove vsebine pa zopet z elektronskim rezom preidemo nazaj v predvajanje. Ta način montaže lahko naredimo le na tistih videorekorderjih, ki imajo postopek INSERT.

Postopek montaže poteka podobno kot pri montaži z nadaljevanjem. Razlika je v tem, da moramo poleg mesta za elektronski rez, kjer je prehod z originalnega filma na novo sceno, določiti tudi mesto elektronskega reza, kjer bo prehod z nove scene nazaj na originalni film.

Za elektronsko montažo moramo torej imeti dva videorekorderja istega sistema (VHS, Beta ali V2000). Zavedati se moramo, da pade kvaliteta slike pri vsaki naslednji generaciji, če delamo montažo na hišnih videorekorderjih. Če pa vzamemo za montažo videorekorder višje kvalitete (npr. U-matic, ki ima širino traku 19 mm), tedaj kvaliteto lahko zadržimo na istem nivoju. Zato montažo na U-maticu zelo priporočamo. Ko je celotna montaža na U-maticu končana, tedaj cel film presnamemo nazaj na normalni trak širine 12,7 mm. To bi bila sicer že tretja

generacija, toda slika bo kljub temu nekoliko boljša, ker je bila druga generacija izdelana na videorekorderju visoke kvalitete.

Sl. 8 Shematski prikaz montaže z nastavljanjem in z vstavljanjem

Veliko videorekorderjev, ki imajo možnost elektronske montaže, ima tudi možnost ločene montaže slike in tona, kar zelo poveča različnost montažnih postopkov. Tako npr. lahko najprej zmontiramo sliko in nato dodamo spremljajočo glasbo. Lahko tudi najprej posnamemo glasbo in nato sliko, tako da ritem snemanja kadrov ustreza glasbenemu ritmu. Pri tem je nujno, da se poleg snemanja tona, snema tudi kakršenkoli video signal slike, najbolje pa je, da se snema kar »črni nivo«. Kasneje, ko bo montaža delana z vstavljanjem (insert), bo tako najbolj zagotovljena popolna usklajenost slike in zvoka.

e) PRAVILA MONTAŽE
IN NASVETI

Montaža je bistveni del pri končni obdelavi audiovizualnega dela (filma).

IZLET V NEZNANO

Kaj lahko napišemo o izletu v neznano, ne da bi kaj izdali? Da bo res v neznano, je bolje, da ne povemo nič! Povemo le to, da bo! V drugi polovici novembra! Točen datum in uro boste zvedeli na običajnih razglasnih mestih PD Litostroj. Povejmo še to, da bo hec! PA NIČ VEČ!

Vabljeni: planinke, planinci in vsi prijatelji gora!
Kulturno-propagandni oddelek

Peter Poženel: Visokogorske meglice

Zlatorogovih 20 let

Vzgoja, ki zagotavlja zdrav telesni in duševni razvoj mladine, je vsekakor ena najstarejših dejavnosti človeške družbe. Da bi preprečevali izrojenost človeštva, so v različnih družbenih in zgodovinskih obdobjih uporabljali različna sredstva, primerna takrat veljavnim načelom in miselnosti človeške družbe. Z razvojem industrije in pojavom meščanstva je dobila misel o vzgoji mladine, povezana z življenjem v naravi, svojo potrditev. Znanilci tega gibanja pa so se oglašali že veliko prej, že v obdobju od 15. do 19. stoletja. Tako so na ustanovitve in razvoj taborniških organizacij po svetu vplivali najrazličnejši dejavniki vzgojne, politične, verske ali celo vojaške narave.

Taborniško gibanje se je začelo leta 1902 v Ameriki s Setonovo gozdovniško organizacijo, nakar se je leta 1907 po vsem svetu razmahnil Powellov skavtizem.

Zveza tabornikov Slovenije je bila ustanovljena iz strokovnega dela predvojnih organizacij gozdnikov in skavtov, na izkušnjah množičnega dela Skoja z mladino vseh slojev in iz že pred vojno oblikovanega mladinskega gibanja. Ustanovljena je bila v Ljubljani 22. aprila 1951 na pobudo ZMS kot njen sestavni del in ob njeni organizacijski ter materialni pomoči.

Leta 1953 je bila v Industrijsko kovinarski šoli Litostroj ustanovljena prva taborniška družina Črni risov, ki je bila sestavni del rodu Bičkova skala. Za to obdobje so bila značilna predvsem taborjenja v Splitu, Poreču in v Avstriji. Kasneje je prišlo pri tej organizaciji do zastoja in nedejavnosti, ki je trajala do prve polovice 1963, ko je enota ponovno aktivno zaživela kot Zlatorogova četa v odredu Dobre volje.

Po prehodu enote iz šole v dom je bila mora ležati tehten vzrok takšnega stanja. Kaj tako množično odbija mlade od prostovoljnega dela?

V anketah, ki so jih do sedaj izpeljali, so bili kot najpogostejši vzrok navedeni: nepoznavanje dela, ki naj bi ga opravljali na akciji, vztrajanje pri klasičnih oblikah dela (kramp in lopata), ne glede na rezultate. Največji problem pri tistih, ki so že bili na akcijah, so vsiljeni programi, čeprav so o njih razpravljali že prej in sprejemali sklepe, ki niso bili potem upoštevani. Ker so bile pripombe, da je problem disciplina, so na nekaterih akcijah odstranili »vojaške« elemente (dviganje in spuščanje zastave, obvezen zbor, obvezen prosti čas), vendar so v začetku imeli zmedo. Sčasoma pa so se vsi privadili na tak sistem. Na koncu

izmene so bila mišljenja deljena, vendar v prid takšnega sistema. Doseženi so bili enaki delovni uspehi ob večjih svoboščinah. Nekateri so organizirali ozko strokovno usmerjene akcije. Tako so na Bledu zbirali gradbenike, v Selnici so organizirali kmetijski tabor, veterinarskega v Murski Soboti. Vendar se niso ta ob dobrem mentorstvu in navdušenih načelnikih Stanetu Bratovžu in Milošu Jagru leta 1963 proglašena za najboljšo v občinski zvezi.

Leta 1964 so se pričele resnejše priprave za osamosvojitve, do katere je prišlo pred 20 leti, oktobra 1965.

Od tega trenutka pa do današnjega dneva so starešina Oskar Stich, načelniki ter člani odreda Andrija Šijak, Josip Zamuda, Marjan Kos, Marjan Janšovec, Ivan Lovrek, Jože Lazar, Zvonko Bendelja, Adem Krupić, Hasan Musić, Mirko Picek, Antun Škvorc, Mitja Sajovic in drugi z nesebičnim delom ter pravilnim demokratičnim vodenje veliko prispevali k uspešni in trajni rasti odreda.

Člani odreda imajo vsebinsko bogate letne programe (gojenje taborniških veščin, izleti, pohodi, sodelovanje na memorialu dr. Klementa Juga...), sestavljene na osnovi Zakona o društvih, statuta ZTJ in ZTS. Prilagojeni so posebnostim odreda in zahtevam članstva, zanimivi so tudi s stališča SLO in imajo veliko vzgojno vrednost.

Odličja in priznanja, ki so bila dodeljena odredu in njenim članom, dokazujejo, da se je odred, čeprav z občasnimi upadanjem, po notranji utrditvi sprostil in polno zaživel ter razširil svoje aktivnosti tudi zunaj šole in doma SŠTS Franc Leskošek-Luka.

Ob tej priložnosti želimo vsem članom odreda še veliko uspehov in zagnanosti v nadaljnjem življenju in delu.

Z. Bendelja

Planinska šola — tudi pri nas

Kako boleča je kratka vest v dnevnih informacijah:

»Pogrešanega planinca so gorski reševalci našli, vendar — na žalost — prepozno.«

»Pri prečanju zasnežene strmine je zdrsnil v prepad.«

»Hitri vremenski preobrat je zajel neprimerno opremljene planince. Bivakiranja nekateri niso preživeli.«

»Snežni plaz je bil usoden.«

»Padca ni preživel.«

Med njimi pa so tudi drugačne vesti:

»Le pravilna uporaba cepina ga je rešila.«

»Ujmo je preživel v skrbno pripravljem bivaku.«

»Hitra in pravilna oskrba ponesrečenega je preprečila najhujše.«

Se in še bi lahko naštevali dogodke, ki se vrste v gorskem svetu. V tem čudovitem gorskem svetu, ki je, tudi zaradi svoje krutosti, tako mikaven. V borbi z naravnimi silami praviloma preživi le ta, ki je nanjo pripravljen. Telesno in duhovno rekreiranje v gorskem svetu ima smisel le, če se sproščeni, z lepimi vtisi in zdravi vrnemo domov.

Planinska šola naj posreduje vsem obiskovalcem gorskega sveta osnovno znanje, ki je pogoj za varno hojo v tem

svetu. Planinstvo ni le brezglavo dirkanje z vrha na vrh. Zato je v predmetniku šole namenjeno nekaj časa tudi spoznavanju moralnih vrednot planinstva in spoznavanju našega planinskega sveta.

Predmetnik naše planinske šole bo tak:

	Število ur	
	predavalnica	teren
Lik planinca	0,5	—
Zgodovina planinstva	1	0,5
Organizacija planinstva	0,3	—
Spoznavanje gorstev	1	1
Poznavanje in varstvo gorske narave	3	1
Gibanje v gorskem svetu	1	2
Nevarnosti v gorah in zaščitni ukrepi	1,5	2
Vremenoslovje	0,5	0,5
Orientacija	1	2
Planinska pota	0,5	0,5
Planinska oprema	0,5	1
Prehrana v gorah	1	—
Prva pomoč	2	2
Gorska reševalna služba	1	—

Vrtoglavice se lahko znebimo

Mnogi planinci, posebno začetniki, imajo večkrat težave zaradi vrtoglavice. Ta pojav sam po sebi ni nič nenavadnega, saj nam je v bistvu prirojen kot obrambni mehanizem, ki človeka opozarja na nevarnost. Ko pa se človek enkrat navadi varne hoje in zna hladokrvno oceniti vsak naslednji korak, bi morala vrtoglavica počasi izginiti. Pri vseh planincih, ki redno zahajajo v gore, se to slej ko prej tudi zgodi. Seveda pa bo malokdo stal enako neprizadeto na samem robu tisočmeterskega prepada, kot v dnevni sobi na robu preproge.

Za tiste, ki se neveščnosti vrtoglavice še niso znebili, naj navedemo nekaj načinov, na katere se da to doseči.

Za začetek se je treba navaditi pogledov v globino s popolnoma varnih mest. Pojdimo na obisk k znanцу, ki stanuje v 15. nadstropju stolpnice in (najprej ob zaprtem oknu) pogledimo na dvorišče! Nato se z gondolo peljimo na Vogel ali Veliko planino in malo pokukajmo navzdol! Morda se bomo naslednjič upali peljati že s sedežnico.

V planinah izbiramo najprej varna pota, ki niso »izpostavljiva«. Našo borbo proti vrtoglaviči začnimo tako, da se nad kakim prepadom uležemo na trebuh in (dolgo) gledamo v globino. (Če nas nihče ne gleda, se do samega roba lahko celo odplazimo...) Trening lahko nadaljujemo doma tako, da na dvorišče odnesemo stol (ali še bolje — nizko »pručko«), stopimo nanj in se zazremo kvišku v oblake, ki jih po jasnem nebu naglo krmari veter. Če to vajo izvajamo stoječ na eni nogi, je še posebno učinkovita. Na začetku bomo morali presenetljivo hitro sestopiti s stola. Lahko pa se nam tudi zgodi, da malo štrbunknemo, zato je prav, da si za poligon izberemo mehko travico.

Na naslednjih planinskih izletih skušajmo izbrati že malo bolj »drzne« poti, vendar vedno v družbi zanesljivega vodnika. Lahko se nam namreč zgodi, da nam bo na kilometre dolgi poti nepremagljiv en sam samcati meter. Tedaj nam lahko strah pred vrtoglavočo popolnoma blokira vsakršno voljo po gibanju in zaklinjali se bomo, da ne gremo »ne pazaj ne naprej...«. Če nam bo vodnik pomagal z nasvetom, pomirjujočo besedo, potrpežljivostjo, predvsem pa z zanesljivo roko, tedaj bomo nadlogo kaj hitro premagali. Rezultat pa bo dvojen — odslej bomo tudi za eno stopnjo bolj pogumni in problemov z vrtoglavočo bo vedno manj.

Seveda pa so lahko vzroki za vrtoglavočo tudi biološke narave, npr. motnje v organih ravnotežja, vida, v srcu, ledvicah, v krvnem obtoku, v nepravilni prebavi, neprimernih očalih, živčnosti, duševnih naporih itd. V takih primerih pa bo seveda potreben obisk pri zdravniku.

Opozorimo še na eno obliko »vrtoglavoče«! To pa je tista, ki jo povzroči alkohol. Ponovim zlato pravilo, da je kak požirek dovoljen šele ob prihodu v koč (če tisti dan ne bomo več hodili) ali po dokončnem povratku v dolino. Seveda, če nas tam ne čaka avtomobil, katerega bomo vozili!

t. t.

Teoretični del šole bo delno v mali kinodvorani šolskega centra, predvsem za predmete, ki zahtevajo ilustrativni material, delno pa v planinskem domu na Šmarni gori in Rašici. Terenskim uram so namenjeni izleti v področju Šmarne gore, Grmade in Rašice.

Predavatelji bodo naši izkušeni planinski vodniki.

Točen raspored predavanj in izletov si lahko ogledate v razglasni planinski omari ob glavnem vhodu.

Za uspešno opravljeni test znanja ob zaključku šole bodo udeleženci prejeli lične diplome.

Šola je brezplačna.

Pričetek šole s prvim predavanjem je v petek 22. 11. ob 17. uri v mali kinodvorani šolskega centra.

Prijave sprejema sindikat, tel. 1376, lahko pa se prijavite tudi ob pričetku šole.

Organizator se bo potrudil, da bo šola potekala pod geslom »Koristno in prijetno«.

L. Šarf

NASLOVNIK NEZNAN

V oktobru smo dobili 27 vrnenih časopisov Litostroj, in sicer z naslednjimi naslovi:

Sakib Abdić, Travniška 17, 61000 Lj.; Jože Cuderman, Podgora 11, 61210 Lj.-Šentvid; Ekrem Čavalić, Pot na Rakovo jelšo 323, 61000 Lj.; Slavka Blatnik, Loke 32, 61240 Trbovlje; Franc Brcar, Prebačevo 7, 64000 Kranj; Angela Brcar, Prebačevo 7, 64000 Kranj; Miha Brušar, Brod 43, 61000 Lj.-Šentvid; Gordana Demirović, Cesta dveh cesarjev 104/D, 61000 Lj.; Franc Flis, Šentjakob, Pod bregom 14, 61000 Lj.; Slavko Golenko, Bratovževa ploščad, 61000 Lj.; Zuhdija Kantarević, Pot na Rakovo jelšo 307, 61000 Lj.; Ladislav Kotnik, Čužnja vas 29, 68231 Trebnje; Jože Kužnik, Dolenjska cesta 45, 61000 Lj.; Janez Kokalj, Podrečje 36, 61230 Domžale; Katarina Losić, Ob žici 3, 61000 Lj.; Božo Maloča, Černetova 6, 61000 Lj.; Rajković Mladen, Žrtava fašizma 11, 58000 Split; Ana Novak, Česnikova brez št., Lj.; Zdravko Pongrac, Obirska 1, Lj.; Dušan Puljić, Brilejeva 1, 61000 Lj.; Boris Pivk, Ul. bratov Komel 36, 61000 Lj.; Avdo Rosić, Travniška 3, 61000 Lj.; Martin Solce, Goriška 57, 61000 Lj.; Terezija Tesovnik, Ul. Majde Vrhovnikove 12, 61000 Lj.; Hasan Torić, Pot na grič 2, 61000 Lj.; Zvonimir Vojsko, Vidovdanska 7, 61000 Lj.; Franc Vovko, Rudnik 5/1, 61000 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 554-241, interna 1371.

gpm

JEZIKOVNI OSTRUŽKI

Danes bo moj ostružek majhen, najmanjši, kar jih sploh morem ostružiti. Ne bom stružila besede, tudi ne črke, ampak samo — piko. Eno, dve, tri pike.

Zelo redko sicer, vendar kdaj še opažam, da jo nekateri pišejo za posameznimi velikimi črkami v kraticah. Na primer: T.Z. Litostroj, D.S. (delavski svet). To je res malce nenavadno, predvsem pa napačno!

V slovenskem jeziku, pa tudi v vseh ostalih jezikih, ne pišemo pik za velikimi črkami v kraticah (čeprav gre res za okrajšane besede oz. prve črke besed): USA, PEN, UNICEF, TASS, UFFO, WC, zato je edino prav: TZ Litostroj, DS, TOZD in podobno.

Poleg kratic, ki jih pišemo z velikimi črkami, poznamo tudi okrajšave, ki jih pišemo z malimi, za temi pa moramo pisati piko. Ponavadi okrajšamo eno besedo in napišemo kar njen del, ne le začetnice: št., str., tov., prof., stol... Lahko pa okrajšave krajšajo več besed, na primer: gen. dir., dipl. ing., ali pa teh več besed zapišemo celo le s prvo črko (tako kot v kraticah!), vendar ker so napisane z malimi črkami, morajo imeti zadaj piko: v.d. (vršilec dolžnosti), p.p. (poštni predal), h.c. (hišna centrala).

Od kod torej vpliv, da nekateri pišejo pike za kraticami? Okrajšave so morda en vzrok. Drugi, čeprav malo verjeten, je latinski jezik, kjer imajo kratice zadaj pike: A.D. (Anno Domini = leto Gospodovo), P.N. (pleno nomine = polno ime), P.S. (post scriptum = pripis). Tretji vzrok pa so morda začetnice imen — T.K. (Tone Kovač), vendar je to povsem nekaj drugega!

Vesna Tomc

Vesti iz montaže

V zadnjem tednu oktobra smo uspešno preizkusili Kaplanov gonilnik za HE Mavčiče. Ni bilo napak. Ta 47-tonski gonilnik bo vgrajen v 20,8-megavatno turbino. To ni prvi tak gonilnik, izdelan pri nas. Danes težko preštejemo njihovo število. Njihova jakost sega od 400 kilovatov do 60 megavatov. To je strokovno natančno delo, ki zahteva mnogo znanja, vestnosti in spretnosti.

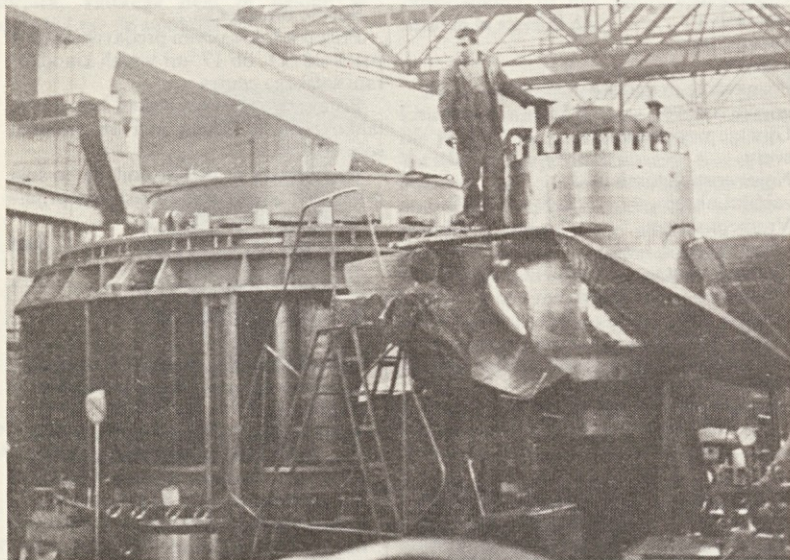
V samem proizvodnem procesu smo imeli tudi probleme, npr. pri zategovanju matice (M 240) na drogu gonilnika. Težave so bile vzrok, da smo z rokom nekoliko zakasnili, vendar nas to ne moti, kajti vemo, da je delo opravljeno kvalitetno in bo izdelek zagotavljal strokovnost naše izdelave. To ni naša samohvala, ta glas prihaja tudi od naših naročnikov, da teden ali

mesec ni tako važen, važna je kvaliteta tistega kar damo na trg. Čeprav v turbinski proizvodnji slišimo izraze pohval kvalitete našega dela, nas uspehi niso uspavali. Mi želimo doseči čim več in v čim krajšem času, čeprav je ta čas dostikrat prekratek in je rok izdelave »jutri«. Vemo, da je naš potencial v človeških rezervah, vendar ta »jutri« je večkrat težko ali skoraj nemogoče doseči. Če se zanašamo samo na naše človeške potenciale, potem ni treba, da bi bil izdelek končan jutri, ampak bi lahko bil že včeraj. Zato je naša želja, da bi tisti, ki so v fazah izdelave pred nami, imeli na voljo toliko osnovnih materialov, da bi bil lahko naš izkoristek maksimalen.

Gonilnik za HE Mavčiče potuje tja, kamor je namenjen. S tem smo končali pomembno delo in gremo še naprej. Naša delavnica je polna, včasih celo prenatrana. V ospredju imamo izdelavo programa za HE Haditha, HE Mavčiče, HE Solkan... Naša stalna dejavnost pa so tudi remontna dela pri vzdrževanju hidroelektrarn, naših in tujih.

V pričakovanju razširitve težkega programa si moramo zastaviti še večje in smelejše cilje, s tisto prejšnjo mislijo, da naj »jutri« ne bo jutri, temveč včeraj.

M. Pihler

Oprema za HE Mavčiče v končni montaži (Foto: E. L.)

POŠKODBE — PRIMERI, KI UČIJO

Pri delu na stružnicah

Pri delu na stružnicah se vsako leto poškoduje okrog 50 naših strugarjev ali povprečno 4 na mesec. Skoraj polovica od tega števila si poškoduje dlan ali prste roke. Poleg rok so močno izpostavljene poškodbam tudi oči, vendar v nekoliko manjši meri. Ostali deli telesa pa so zastopani le z nekaj primeri na leto.

Najpogostejši materialni povzročitelj poškodb je ostružek, ki strugarju poreže roko ali pa mu prileti v nezavarovano oko. Te poškodbe so praviloma lahko do srednje težke. Niso pa samo ostružki tisti, ki poškodujejo strugarja. Tu so še stružna glava oziroma njene čeljusti, stružni nož in sam obdelovanec. Spisek materialnih povzročiteljev poškodb pa s tem še zdaleč ni izčrpan!

Delovno operacijo, kot je struženje, lahko brez velikega razmišljanja štejemo med delovne operacije s povečano nevarnostjo za poškodbe. Pri struženju je roke zelo težko zavarovati pred poškodbo, če ne ravnamo tako, kot od nas zahtevajo navodila za varno delo na stružnici. Stružnica ima namreč zelo obsežno nevarno cono, v katero med delom ne moremo posegati brez posledic. Poleg tega se na stružnici pojavljajo še druge nevarnosti. Tu mislim na vsa opravila okrog vpenjanja in izpenjanja obdelovanca, stružnega noža ipd.

Toliko za uvod, sedaj pa si pogledimo nekaj zanimivih primerov poškodb na stružnicah.

Poškodba, ki jo bom opisal kot prvo, je po svoje prav nenavadna.

Strugar je na stružnici obdeloval serijo 25 kosov pritrdilnih plošč kvadratne oblike. Tehnološki postopek je predvideval struženje plošč na mero s čelne strani. V ta namen je strugar moral obdelovanec vpeti na plansko ploščo. Pri vpenjanju je moral paziti na pravilno namestitve obdelovanca. To delo si je olajšal na ta način, da je za razmak med obdelovancem in plansko ploščo uporabil kar stružni nož primerne oblike in velikosti. Po končanem vpenjanju je vklopil stroj, da bi pričel stružiti. Ko se je planska plošča zavrtela, je stružni nož zaradi centrifugalne sile odletel iz reže delavcu v glavo. Pri tem je delavec utrpel težjo poškodbo glave in očesa, priznana mu je bila invalidnost III. kategorije.

Kakšen dolg komentar k tej poškodbi gotovo ni potreben. Z enim stavkom lahko povemo vse: ravnanje v nasprotju s tehnološkim postopkom in navodili za varno delo na stružnici.

Posledico ravnanja, ki ni bila v skladu s predvidenim tehnološkim postopkom, je pred leti občutil še en strugar.

V vpenjalno glavo z mehкими čeljustmi je vpel medenjačo pušo Ø 90 mm, da bi jo čelno priravnal. Za čelno priravnavanje je bil od tehnologa predviden desni kosmačilni nož in čelno priravnavanje proti sredini obdelovanca. Delavec se tega tehnološkega postopka ni držal, temveč je nastavljal stružni nož tako, da je priravnal iz sredine navzven. Zaradi takega načina dela je zmanjšal prosti kot med obdelovancem in nožem. Posledica napačnega načina dela se je kmalu pokazala. Obdelovanec je iztrgal iz vpenjalnih čeljusti in z veliko silo je priletel delavcu v čelo. Posledica nepravilnega načina dela je bila razbita arka in pretres možganov.

Številne poškodbe rok staknejo strugarji pri odstranjevanju ostružkov. Najtežje so tiste, ki nastanejo pri odstranjevanju ostružkov iz notranjosti cilindra med obratovanjem stroja. Na tak način se je pri nas v preteklosti poškodovalo že več strugarjev. Zadnji se je poškodoval oktobra, zato bom kot tretji primer opisal to poškodbo.

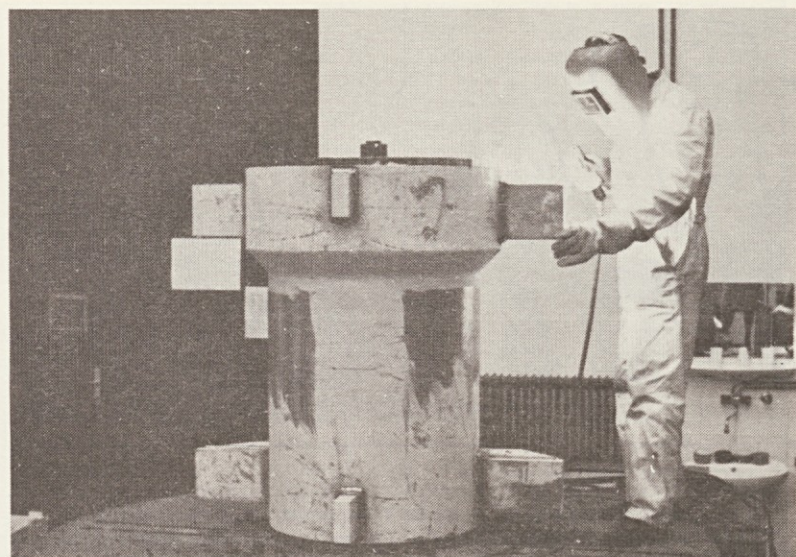
Delavec je na vodoravni stružnici stružil notranjo steno cilindra na dimenzijo Ø 280 mm.

Struženje je izvajal s posebno izvedenim držalom stružnega noža (stružno palico), kajti dolžina obdelave notranje izvrtine je znašala 630 mm.

Ker so se med obdelavo v obdelovancu nabirali ostružki, jih je strugar sproti odstranjeval z zakrivljenim pločevinastim traktom. Tako je posegel z desno roko v vrteči se obdelovanec in izvlačil ostružke. Pri enem od takih posegov mu je desno roko zagrabilo ter mu jo zagostilo med držalo stružnega noža in vrteči se obdelovanec. Delavca so iz tega položaja rešili sodelavci, vendar mu je stroj do takrat roko že močno poškodoval.

Da je strugar odstranjeval ostružke na neustrezen način, ni potrebno posebej dokazovati. Vprašamo se lahko le, zakaj strugarji ne odstranjujejo ostružke na varen način, z ustavitvijo stroja. Težko bi trdili, da so take poškodbe posledica neznanja. Verjetno gre v teh primerih za podcenjevanje nevarnosti in lahkomiselni pristop k navidez enostavnemu delu, kot je odstranjevanje ostružkov. To pa je samo eden od načinov poseganja v nevarno cono stroja. Tudi smirkanje obdelovanca na stružnici med obratovanjem spada v to skupino. V preteklosti se je pri tem opravi poškodovalo več strugarjev. Pri raziskavih takih poškodb smo ugotavljali, da so strugarji smrkali palice ali osi manjših premerov in pri tem vodili smrkov papir po površini obdelovanca direktno z roko.

Tako se je pred leti poškodoval mlajši strugar, ki je na stružnici obdeloval

Tudi varilska dela za Kozloduj odpravljamo pod strogo določenimi pogoji. Temperatura zraka mora biti najmanj 18 °C, relativna vlaga pa je dovoljena največ 60 odstotkov. Na sliki je prikazano varjenje nog na okrov za črpalko v jedrski elektrarni Kozloduj (Foto: E. L.)

UČIMO SE, DELAMO, POSTAJAMO STROKOVNJAKI ZA IZDELAVO OPREME ZA JEDRSKE ELEKTRARNE

V naši delovni organizaciji se zadnje pol leta veliko govori o KOZLODUJU. Lahko pa rečemo, da večina sodelavcev ne ve, kaj pravzaprav pomeni ta beseda in kaj tiči za njo. To je ime naročila za JE v Bolgariji, za katero izdelujemo tri elektromotorne črpalke centrifugalnih agregatov z oznako CN 160-110 UHL. Ker je bila shema in delovanje JE že objavljena v eni izmed števil Litostroja, bi povedal samo to: izdelava črpalke je podvržena najstrožjim kriterijem za varno obratovanje JE.

Na izdelavo teh črpalok smo se začeli pripravljati že pred nekaj leti, intenzivneje pa šele pred dobrimi dvema leti. Ne sme nas biti sram priznati, da smo se v začetku lotili tega naročila tako, kot vseh ostalih naročil, saj se nikomur ni niti sanjalo, da je izdelava tovrstne opreme tako zahtevna in zapletena.

Predvsem je bil problem (kar je tudi še danes) kvalitetno pripraviti dokumentacijo in vse spremljajoče papirje (atesti, poročila za osnovne materiale, dodatne materiale, naprave, orodja, stroje, merila orodja, instrumente...) in večino njih uskladiti z dokumenti in predpisi naročnika iz SSSR, kar pomeni, da nam predlagane dokumente tudi odobrijo.

V tozdu PZO smo se že zgodaj zavedali, da tehnolog in vsi ostali sodelujoči, ki bodo delali na tem programu, to je varilec, brusilec, varilni strokovnjak, delovodja, kontrolor in ostali, ne morejo dati ustrezne tehnologije za izdelavo zvarjenca. Zato smo si pripravili probe, na katerih smo se vsi skupaj učili (varjenja, kontrole, brušenja, obdelave). Kasneje, ko je prišel pravi dodajni material, s katerim danes tudi delamo, smo se dokončno naučili zgoraj omenjenih operacij.

Seveda določenih elementov nismo mogli vaditi, zato nam je ta tehnologija ostala delno neznana in smo jo sproti pisali na konkretnem elementu. To pomeni tudi, da tehnološki časi v klasičnem pomenu niso merodajni, saj je vse delo podrejeno kvaliteti — seveda z zagotovitvijo kontinuiranega dela. Samo za ilustracijo: kontrolor mora pregledati vsak varek s prostim očesom in povečevalnim steklom (7-kratna povečava), pomeriti medslajno temperaturo, ki ne sme presegati 100 °C pred nadaljevanjem varjenja (to je samo en del kontrole med procesom izdelave).

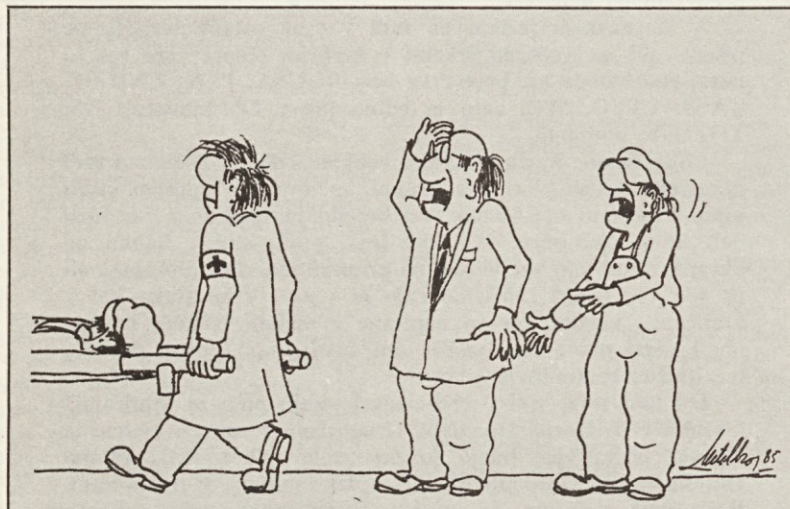
Do sedaj smo zavarili vse predpisane tehnološke probe in varilne probe in večina njih je že dala pozitivne rezultate, ki so pogoj, da se lahko posamezni sklopi sestavljajo, varijo in obdelujejo. Zavarjeni so tudi vsi trije levi pokrovi in noge z rebri na enem okrovu črpalke. Vse te pozicije se nahajajo v tozdu OB, in sicer na brušenju zvarov ter strojni obdelavi.

Pri nadaljnjem delu nas trenutno zavira kontrola nastavka na prirobnici, ker se ne doseže dosežena kvaliteta posnetka zvara.

Za nadaljno kontinuirano delo nam manjka dodajni material (elektrode) in ga je treba čim prej nabaviti.

Veliko truda in naporov nas še čaka, da bomo prvi agregat končali in predali naročniku. Prav pa je tudi, da je DO zagrizla v to kislno jabolko, ki pa se nam bo spremenilo v sladek napitek, ko bomo osvojili eno najzahtevnejših tehnologij izdelave opreme za JE. Zavedati se moramo, da je domače in svetovno tržišče vse bolj zahtevno v vseh elementih naročanja izdelkov in bomo le z znanjem in tehnološkim napredkom kos takim zahtevam. S tem si bomo zagotovili naš vsakdanji kruh, brzdali inflacijo ter uresničili izvozne naloge in še dlje ponesli dober glas naše delovne organizacije.

Mirko Marenčič

Vedel sem, kaj se bo zgodilo. Vsa predavanja iz varstva pri delu je »sprical«.